

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 25 · 6. desember
Sesjonen 2017–2018

Møte onsdag den 6. desember 2017 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 25)

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Morten Wold, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

De innkalte vararepresentanter for Østfold fylke, Monica Carmen Gåsvatn og Rowena von Ohle, tar nå sete.

Representanten Kari Henriksen vil fremsette et representantforslag.

Kari Henriksen (A) [10:00:58]: Jeg har gleden av å framsette et representantforslag fra representantene Anette Trettebergstuen, meg selv, Masud Gharakhani, Arild Grande og Rigmor Aasrud om søndag som fridag for flest mulig.

Presidenten: Representanten Steinar Reiten vil fremsette et representantforslag.

Steinar Reiten (KrF) [10:01:30]: På vegne av representantene Tore Storehaug, Olaug V. Bollestad og meg selv har jeg gleden av å fremme et representantforslag om gjeninnføring av forbudet mot 19 reptilarter i Norge.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:53]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Torbjørn Røe Isaksen, Per Sandberg og Marit Berger Røsland vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Cecilie Myrseth.

Cecilie Myrseth (A) [10:02:22]: Jeg har et spørsmål til fiskeriministeren.

Arbeiderpartiet vil garantere for at fiskeriressursene også i framtiden skal tilhøre folket i fellesskap. Vi vil sikre en fiskerieid flåte og at nasjonalitetskravet opprettholdes i samsvar med deltakerlovens bestemmelser. For oss i Arbeiderpartiet er det viktig å holde fast på at vi skal ha en variert flåtestruktur, som igjen skal bidra til å ska-

pe arbeidsplasser, til å få lys i husene langs kysten, hele året. Det er ikke statsrådets politikk.

Fiskeflåten og lokalsamfunn har vært gjennom en lang periode med debatt, med usikkerhet om rammebetingelser og en stykkevis-og-delt-politikk i tillegg til alle andre usikkerhetsmomenter man må forholde seg til som fisker, som vær og vind, størrelser på kvoter og en urolig verden – for å nevne noe. Statsråd Sandberg har ved flere anledninger fremmet saker som bidrar til mer uro, og en av disse har vi diskutert i denne salen tidligere. Statsråden har altså valgt å sette deltakerlovens aktivitetskrav til side for Gunnar Klo AS, og så vidt næringen og vi vet, er dette første gang industrien tillates å overta et kystfiskefartøy.

Statsråden har ikke klart å redegjøre godt for hva som skiller denne saken fra mange andre saker langs kysten, og det er derfor god grunn til å være urolig for hva som skjer framover. Neste uke skal man behandle en sak her i Stortinget, og flertallet i Stortingets næringskomité ber regjeringen om ikke å benytte dispensasjonsadgangen i deltakerloven for industriens erverv av kystfiskefartøy før nærmere avklaringer med Stortinget er foretatt. Det er nå varslet at det kommer flere søknader, ut fra samme situasjon som Klo. Hvordan vil statsråden forholde seg til disse søknadene?

Statsråd Per Sandberg [10:04:23]: Jeg deler ikke den virkelighetsoppfatningen som representanten Myrseth her prøver å fremme. I min reisevirksomhet langs kysten, der jeg møter både fiskere og næring, ser jeg at det er stor optimisme. Det har aldri vært landet mer fisk i nord. Det har aldri vært større investeringslyst. Man ser veldig optimistisk på det. Vi vil sannsynligvis også i år få rekordhøye eksporttall. Det går rimelig godt langs kysten. Det går rimelig bra for norske fiskere. Det går godt i fiskeriindustrien, men man mangler lønnsomhet der. Det å tegne et bilde av at det er uro blant norske fiskere, at det er uro i sjømatindustrien – det er en oppfatning jeg ikke deler. Men jeg registrerer en uro der ute på grunn av at det største partiet i nasjonalforsamlingen, Arbeiderpartiet, ikke greier å ta standpunkt til hvilken kurs man ønsker innen denne politikken. Det skaper uro. Det at Arbeiderpartiet melder seg ut av å skape stabilitet og forutsigbarhet for norsk fiskeri- og sjømatindustri – det skaper uro.

Jeg følger akkurat de samme kjørereglene som Arbeiderpartiet gjorde gjennom åtte år i den rød-grønne regjeringen, både når det gjelder deltakerloven, når det gjelder havressursloven, og når det gjelder det å regulere fra dag til dag, til det beste for fiskeriindustrien. Det at Arbeiderpartiet nå ønsker å endre arbeidsfordelingen mellom storting og regjering fordi man har tapt valget, er en annen debatt, men jeg hadde heller ønsket at Ar-

beiderpartiet hadde vært med på prosesser som hadde skapt forutsigbarhet, framtidsrettet teknologi og strukturer, slik at vi kan hente enda mer til fellesskapet fra det som er fellesskapets eiendom.

Cecilie Myrseth (A) [10:06:22]: Det jeg skulle ønske, var at statsråden for en gangs skyld kunne svare på spørsmålet, men det er tydeligvis ganske vanskelig i denne saken.

Arbeiderpartiet er opptatt av langsiktighet og forutsigbarhet for fiskerinæringen, og vi venter i spenning på når ministeren har tenkt å legge fram saken om Eidesen-utvalget for Stortinget, så man faktisk kunne diskutert helhetlig fiskeripolitikk også i denne salen.

Jeg hører at fiskeriministeren påtar seg rollen med å skape ro og langsiktighet i næringen. Det er ikke en virkelighetsbeskrivelse jeg deler. Man trenger ikke engang et raskt søk på Retriever for å se den uroen som denne ministeren bidrar til å skape i sak etter sak langs kysten, og man trenger ikke å gå lenger tilbake enn til i vår, da man fremmet sak om å skrote hele pliktsystemet. Det ble uro, og man reiste seg langs kysten mot fiskeriministerens politikk. Det ble så umulig for ministeren at han måtte skrote forslaget.

Så mitt siste spørsmål til ministeren er: Hvilke konkrete planer har ministeren for faktisk å skape langsiktighet og forutsigbarhet for fiskerinæringen?

Statsråd Per Sandberg [10:07:28]: Det første er at jeg har kontakt med næringen hver eneste dag og gjør de justeringene som er nødvendige for at næringen skal få best mulige rammevilkår, som også gir de beste resultatene for fellesskapet.

Når det gjelder det langsiktige, er det litt spennende og litt interessant, synes jeg, at representanten Myrseth fortsatt etterlyser en stortingsmelding på bakgrunn av Eidesen-utvalget. Det er ikke mer en fjorten dager siden vi sto på samme scene, der jeg for tiende gang bekreftet at denne statsråden skal legge fram en stortingsmelding om Eidesen-utvalget, men jeg må tydeligvis sende et brev til ulike representanter for å bekrefte det på nytt. Dette har vært opplest og vedtatt i lang tid. Nå er representanten Myrseth ny på Stortinget og har kanskje ikke fått det med seg, men dette har vært signalet hele veien. Helt fra Eidesen la fram sin innstilling i desember 2016, har dette vært intensjonen fra denne statsråden.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Nils Kristen Sandtrøen.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:08:37]: Fisken skal tilhøre folket i felleskap, og den store frykten i fiskerimiljøene er at dispensasjonsadgangen og tolkningen som fiskeriministeren gjør av deltakerloven, gjør at

utenlandske selskap gjennom industrien kan ta over eierskap til den norske kystfiskeflåten.

Spørsmålet som vi trenger å få et tydelig og klart svar på fra statsråden, er om fiskeriministeren kan garantere at utenlandske interesser ikke kommer inn og gjør oppkjøp i den norske kystfiskeflåten gjennom eierskap i industrien.

Statsråd Per Sandberg [10:09:23]: Jeg vet ikke hvor mange ganger statsråden og andre har presisert dette – men la meg gjøre det igjen: Å ha unntak fra aktivitetskravet i deltakerloven § 6 har ingenting med nasjonalitetskrav å gjøre – ingenting. Null. Dette har jeg presisert gang på gang på gang. Men det at Arbeiderpartiet og opposisjonen hele tiden prøver å skape en frykt for at utenlandsk eierskap vil ta over norske fiskeriresurser, er med respekt å melde ikke bra. Dette har ingenting med deltakerloven å gjøre, det har ingenting med nasjonalitetskrav å gjøre. Dette er deltakerloven § 6, som Arbeiderpartiet og de rød-grønne har brukt i en rekke andre sammenhenger. Men det er interessant å merke seg at sist gang man gjorde unntak fra nasjonalitetskravet, var 5. mai 2013, og det var de rød-grønne som gjorde det.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:10:39]: Eg skulle ønskt at fiskeriministeren i større grad kunne prøvd å svara på dei spørsmåla han får, for mitt inntrykk er at når argumenta vert små, vert orda store.

Senterpartiet er oppteke av at me skal ha aktive fiskarar i heile landet, og at det er fiskarane som skal ha kvotar, difor er denne Klo-saka så viktig. Stortinget og næringskomiteen har lagt fram ei sak der me både har gjeve ein beskjed til statsråden om at han er på feil kurs i saka, og me har lagt fram eit forslag om at det såkalla Eidesen-utvalet skal leggjast fram for Stortinget. Då lurar eg på om statsråden vil ta omsyn til det Stortinget seier, både når han avgjer klagen på Klo-saka, og i framtidige saker – eller meiner statsråden at han står over stortingfleirtalet?

Statsråd Per Sandberg [10:11:41]: Lederen i Stortingets næringskomité har i offentligheten, i leserbrev, også sådd tvil om nasjonalitetskravet. Det synes jeg er beklagelig. At lederen i Stortingets næringskomité, som er en viktig komité, sprer denne type omtrentligheter, er beklagelig.

Jeg kan gjerne svare på det en gang til, men det ser ikke ut til at det nytter å svare. Jeg kan svare gang på gang på gang, men jeg får de samme spørsmålene på nytt og på nytt og på nytt.

Når det gjelder debatten som skal gå mandag 11. desember, avventer jeg den før jeg konkluderer med noe knyttet til det som er spørsmålet her. Men hvis noen prøver å antyde at jeg ikke har respekt for Stortinget, vil jeg avvise det på det sterkeste. Er det noe jeg virkelig har respekt for, er det Stortinget. Men da må også Stortinget og representantene lytte til de svarene man får.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:12:50]: «Respekt» er også det mitt spørsmål til statsråden handler om – statsrådets respekt for stortingsfleirtallet. I innstillinga frå næringskomiteen om saka som skal behandlast på måndag, og som omhandlar den berømte retten til dispensasjon for Gunnar Klo AS om kystfiske, uttalar komiteen – og her ber eg statsråden følgje nøye med og bruke øyra sine – følgjande:

«Flertallet stiller seg negative til at dispensasjonsadgangen er benyttet i den omtalte saken, og ber regjeringen ikke benytte dispensasjonsadgangen for erverv av kystfiskefartøy før nærmere avklaringer er foretatt med Stortinget.»

Korleis vil statsråden stille seg til stortingsfleirtallet?

Statsråd Per Sandberg [10:13:42]: Det er litt vanskelig å forholde seg til vedtak som eventuelt skal skje på mandag. Å stå i spontanspørretimen og liksom skulle se i spåkulen med hensyn til hvordan debatten går på mandag, blir meget spesielt. Men jeg avventer debatten på mandag. Jeg også har selvfølgelig lest innstillingen, og det er mange flere interessante flertall der, bl.a. at SV og representanten Knag Fylkesnes går på et dundrende tap når det gjelder deres politikk, som handler om at de ønsker å instruere statsråden og departementet, noe man ikke får anledning til. Det er veldig interessant i så måte.

Jeg avventer debatten på mandag, så får både Knag Fylkesnes og andre som sitter i næringskomiteen, de svarene som er tilpasset, og da er det lagt opp til en debatt som komiteen selv har bestemt skal foregå den 11. desember.

Presidenten: André N. Skjelstad – til oppfølgings-spørsmål.

André N. Skjelstad (V) [10:14:44]: Jeg regner med at statsråden har godt utviklet hørsel.

Vi ønsker en sterk deltakerlov fra Venstres side. Jeg har forstått at fiskeriministeren også har gjentatt – uten at det har vært direkte spurt om det – at dispensasjonen for Gunnar Klo AS er et engangstilfelle. Da kunne det vært interessant å høre ministerens mening: Er ministeren trygg på at denne saken ikke vil utløse liknende

eller flere saker, og at dette ikke vil være med på å danne presedens for liknende enkeltsaker, slik at vi da kan få en uthuling av deltakerloven, noe som Venstre er sterkt kritisk til? Det kunne jeg tenkt meg å høre statsrådets svar på.

Statsråd Per Sandberg [10:15:29]: Det første partiet som ønsket å endre deltakerloven og la industrien eie fiskefartøy, var Venstre i 1946, tror jeg.

Men til spørsmålet: Dette er ingen uthuling av deltakerloven. Med respekt for Stortinget, som gjennom et enstemmig vedtak her i Stortinget har sagt det: Dette er et unntak etter § 6. Jeg som statsråd må behandle alle søknader som kommer. Alle søknader som kommer, må jeg behandle, og da får man ja eller nei. Det har kommet én søknad til når det gjelder unntak for å få eie fiskebåt. Der har jeg sagt nei. For øvrig har jeg ikke registrert noen flere søkere.

Gunnar Klo-saken er spesiell. For det første hadde man 49 pst. eierskap i dette fartøyet i tolv år – meget spesielt. Det er en femte generasjons-bedrift – meget spesielt. For det andre er den én av fire bedrifter i et lite område som ikke har sikker og forutsigbar tilgang til råstoff.

Presidenten: Steinar Reiten – til oppfølgings-spørsmål.

Steinar Reiten (KrF) [10:16:46]: Vi i Kristelig Folkeparti ønsker også å markere tydelig at vi ikke ønsker en ny praksis når det gjelder dispensasjon for kjøp av kystfiskefartøy. Det kommer vi tilbake til i saken som skal debatteres på mandag. Samtidig er det alltid en fare i slike saker som dette at temperaturen blir høy og retorikken blir hard. Vi har merket oss at statsråden inviterer til brede forlik når Eidesen-utvalgets innstilling skal behandles av Stortinget.

Hvordan ser statsråden for seg at vi kan innrette arbeidet slik at vi får de brede forlikene som næringen er så avhengig av når det skal skapes gode og rettfærdige ordninger for hele den norske flåtestrukturen?

Statsråd Per Sandberg [10:17:29]: Jeg takker for spørsmålet. Det er særdeles viktig, særlig når det gjelder Eidesen-utvalget. Det er viktig å presisere at Eidesen-utvalget gjelder kvotedelen, så hvis man ønsker seg en helhetlig gjennomgang av fiskeripolitikken, blir det mer omfattende.

Jeg registrerer at det i innstillingen til saken som skal behandles på mandag, ligger forutsetninger om at man skal ha en stortingsmelding med utgangspunkt i Eidesen-utvalget, og det tror jeg er bra. Men som representanten også er inne på: Her er det viktig at man har brede og gode prosesser, med bred forankring – i næring, langs kysten og politisk. Derfor har jeg nå – etter at jeg har

oppsummert høringen, som varte helt til april/mai i år – startet jobben med å dele ut dette i bolker, for dette handler om fire–fem bolker. Og vi kan ikke beslutte én av delene alene. Her må alt henge sammen, hvis ikke faller brikkene fra hverandre. Derfor har jeg lagt opp til brede runder med næringskomiteen, de fiskeripolitiske talspersonene, hvor vi tar bolk for bolk og diskuterer oss gjennom dette. Det blir også rundebordskonferanser der ute, som jeg inviterer alle partiene til å bli med på.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:18:50]: Mitt spørsmål går til EØS- og EU-ministeren.

Noreg er ein stor energinasjon. Gjennom å sikre norsk eigarskap og kontroll over nasjonen sine naturressursar, energien og viktig infrastruktur og forvalte det klokt, har me bygt eit av verdas beste land å bu i. Noreg er ein avgjerande eksportør av energi til EU. Det er sjølvstekt attraktivt for EU å få meir kontroll over norsk energi og infrastrukturen som er knytt til han. Gjennom EU sitt energibyrå tek EU eit langt steg i retning av kontroll over infrastrukturen knytt til energioverføring – ikkje ved å eige, men gjennom å kontrollere.

Med planlagde eksportkablur for straum kan halvparten av norsk straum verte eksportert til EU i dag. I dag har me ein nordisk straummarknad med overskot av kraft, som gir låge prisar. Med fleire overføringskablur får me ein europeisk straummarknad – høge prisar.

No føreslår altså regjeringa å gi EU sitt energibyrå makt til å overvake og vedta reglar som sikrar at strømmen flyt etter marknadsomsyn og etter EU sine ynske, ikkje våre eigne nasjonale omsyn. Korleis meiner statsråden det vil vere mogleg å sikre rimeleg energi til både industrien vår og det norske folket elles i framtida, når EU sine konkurransereglar forbyr Noreg å skjerme norsk industri, samstundes som me, ifølgje forslaget frå regjeringa, vil gi EU makt over infrastrukturen som overfører norsk energi?

Statsråd Marit Berger Røsland [10:20:27]: Når det gjelder EUs energiunion og utviklingen av den, er jeg enig med representanten Navarsete i at der har Norge et utrolig godt utgangspunkt. Vi er en nasjon med store kraftressurser. Vi har et deregulert kraftmarked. Det har vært deregulert siden 1990-tallet. Vi har et nordisk velfungerende kraftsamarbeid som gjør at vi allerede er vant til utveksling av kraft på tvers av landegrensene, og Norge posisjonerer seg godt i det arbeidet.

Nå har Stortinget til behandling disse spørsmålene som gjelder tilslutning til energibyrået ACER. Der skal ACER nå få en helt begrenset kompetanse når det gjelder uenighet mellom nasjonale regulatoriske myndigheter.

Når det gjelder konsesjoner til strømmett, når det gjelder kraftverk, forvaltning av naturressursene, er det fortsatt opp til norske regelverk, til norske myndigheter, og det kommer ikke til å bli berørt av ACER. I denne diskusjonen tror jeg det er viktig å se på Norges utgangspunkt. Så tror jeg det er viktig å se på hvilken begrenset kompetanse ACER her kommer til å få. Dette skal være vedtak som retter seg mot NVE, som er den norske regulatoriske myndigheten på området. Så at det skal skje dramatiske ting for Norges del når det gjelder energispørsmål, når det gjelder handel med kraft, er jeg ikke enig i. Jeg tror dette er en positiv utvikling for Europas energimarked. Jeg tror den utviklingen vi ser, hvor det å tenke større når det gjelder kraftsektoren, hvor man tenker at det å redusere klimagassutslipp er en oppgave som også krever et velfungerende energimarked på tvers av landegrensene, er viktig. Derfor har vi lagt fram denne saken til behandling for Stortinget. Vi tror at tilknytning til energibyrået vil være en fornuftig og naturlig del av dette.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:22:34]: Eg registrerer at eg ikkje fekk svar på spørsmålet eg stilte.

Under EØS/EU-utgreiinga som vart halden her i salen for kort tid sidan, sa statsråden at Noreg måtte slutte seg til EUs finanstilsyn for å sikre at norsk finansnæring framleis kan få tilgang til heile EU-marknaden. Regjeringa held altså fram med den direkte gale påstanden om at å gi frå seg norsk suverenitet er nødvendig for å sikre marknadstilgang. Under spørjetimen onsdag 25. mai i fjor sa finansministeren to gonger det same, men regjeringa måtte i etterkant gå tilbake og seie at dette var feil informasjon. Meiner statsråden verkeleg at EU ikkje lenger vil kjøpe norsk straum om ein ikkje koplar seg til ACER?

Presidenten: Statsråd Berger Røsland.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:23:21]: Nei, eg var ikkje ferdig. Eg vil gjerne ha svar på det førre spørsmålet mitt, det er det viktigaste: Korleis vil ein sikre energien og framleis sikre det norske folk rimeleg straum etter at ein har gått inn og kopla oss til ACER? Det fekk eg ikkje svar på. Eg vil gjerne ha svar på det, for det er viktig for norsk industri og norske arbeidsplassar.

Statsråd Marit Berger Røsland [10:23:40]: Tilknytning til ACER er ikke det som avgjør prisen på norsk strøm. Prisen på norsk strøm avgjøres av helt andre spørsmål enn om Norge skal koble seg til en regulatorisk myndighet på EU-siden som skal løse utestående spørsmål mellom reguleringsmyndigheter på nasjonalt nivå. Den norske strømprisen bestemmes av helt andre faktorer. Den bestemmes av vannkapasitet i våre maga-

siner, den handler om utveksling av strøm på det nordiske markedet, den handler om våre konsesjonsvilkår. Dette har rett og slett ikke sammenheng med en norsk tilslutning til ACER.

Når det gjelder suverenitet, er det klart at de byråene vi nå ser komme fra EU-siden, på flere og flere felt, var ikke der da EØS-avtalen i sin tid ble inngått. Det skaper noen utfordringer for oss når vi fra norsk side som en del av det indre markedet også skal ha tilknytning til disse byråene. I denne sammenheng har vi sikret NVE deltakelse og innflytelse i ACER, som gjør at norsk stemme er tydelig hørt også når det gjelder utviklingen av det europeiske energimarkedet.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Sigbjørn Gjelsvik.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:24:57]: Som representanten Navarsete viste til i sitt hovedspørsmål, binder EØS-avtalen og EUs konkurranseregler Norge og fratrar oss virkemidler for å skjerme norsk industri. Men regjeringen gjør det enda verre gjennom systematisk å prioritere EUs interesser. Noe av det første denne regjeringen gjorde, var å dra til Brussel for å svekke tollvernet, bl.a. for norsk ost, mot interessene til norsk næringsmiddelindustri. En har lagt fram og også sørget for å få vedtatt en ny artikkel 19-avtale med økte tollfrie kvoter – en ren gavepakke til EUs matindustri. En har hevet grensen for avgiftsfri import over nett. Og en har i budsjettet nå smelt til med et avgiftshopp så kraftig og så vilkårlig at Orkla varsler i media at de vil søke EU og ESA om hjelp mot regjeringens avgiftspolitik.

Kan statsråden gi ett eksempel på at regjeringen har prioritert norsk industri mot EUs interesser?

Presidenten: Presidenten opplever at dette vel er i grenseland i forhold til hovedspørsmålet, men overlater til statsråden å svare.

Statsråd Marit Berger Røsland [10:26:03]: Jeg kan i hvert fall komme med et godt eksempel på at denne regjeringen har hatt betydelig gjennomslag i EU når det gjelder et viktig spørsmål for norsk distriktpolitikk, nemlig det å kunne videreføre ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift, som var et spørsmål som den tidligere regjeringen ikke klarte å løse i sin samhandling med EU-siden. Det mener jeg er et viktig tiltak som denne regjeringen har søkt tilslutning til og fått gjennomslag for å videreføre.

Det er mange ting å gripe fatt i i representantens spørsmål. I artikkel 19-forhandlingene har vi økt for noe import fra EU-siden, men det er først og fremst innenfor de produktene der det allerede skjer stor import fra EU-siden til Norge. Det er ikke en avtale som svekker norske

landbruksinteresser, det er allerede import av storfe-kjøtt, av osteprodukter og av ribbe fra EU til Norge. Artikkel 19-forhandlingene er et godt resultat, sett i lys av den landbrukspolitikken Norge fører.

Presidenten: Lars Haltbrekken – til oppfølgings-spørsmål.

Lars Haltbrekken (SV) [10:27:15]: En tilslutning til EUs energibyrå, ACER, kobler Norge til EUs energiunion. Da står vi i fare for å gi fra oss styringen over viktige deler av kraftsektoren. Det er ikke bare SV som er kritisk til dette. I et høringsnotat om EUs planer, den såkalte vinterpakken, kommer det fram at også Statnett er kritisk. Den 15. mars i år skriver Statnett:

«I siste instans blir dette et spørsmål hvorvidt medlemslandene er villig til å legge deler av ansvaret for forsyningssikkerheten utenfor nasjonal kontroll. Statnett mener at uansett løsning, må ansvaret være tydelig avklart slik at man ikke kommer i en situasjon der det kan oppstå uklarheter om ansvaret for drifts- og forsyningssikkerheten.»

Deler statsråden bekymringen som Statnett her har?

Statsråd Marit Berger Røsland [10:28:16]: Begrepet at vi kobler oss på EUs energiunion, ble brukt. Situasjonen er jo den at Norge helt frivillig har bygd strømkabler til kontinentet, som gjør at vi eksporterer norsk strøm, og som gjør at vi har et nordisk velfungerende elektrisitetmarked.

Når det gjelder forsyningssikkerhet, er Norge et av de landene som er aller best stilt. Vi har vår egen strømproduksjon. Når det gjelder utviklingen av EUs energiunion som sådan, er det klart at vi har noen sider ved vårt energimarked som gjør at vi skiller oss fra EU-siden – for det første at vår elektrisitetsproduksjon allerede er fornybar, og at vi som sagt sann sett ikke har de samme utfordringene med å skulle f.eks. redusere vårt eget strømforbruk i hus, og den type spørsmål. Når det gjelder forsyningssikkerhet, er jeg trygg på at verken ACER eller EUs energiunion kommer til å svekke norsk forsyningssikkerhet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:29:39]: Vi i SV er bekymra for utviklinga i norske fiskeri. Vi hadde gode tider med svært gode fangstar, gode prisar og låg rente. Det har gitt svært gode inntekter til alle som jobbar innanfor fiskeria. Men dette er ei næring om svingar med natur, bestand og marknad. Det må fiskeripolitikken ta høgdom for. Men gjer regjeringa det?

Dei siste åra har vi sett ei tidobling av prisane for å kome seg inn i norske fiskeri. Prisgaloppen har store konsekvensar. For det første fører det til at dei med til-

gang til svært mykje pengar, er dei som har råd til å kjøpe seg inn. Ungdom blir effektivt stengd ute, og i det siste har vi sett at i fleire kystsamfunn har ingen råd til å overta når den gamle fiskaren går ut. Tilgang til havet betyr mindre, tilgang til pengar meir, for kven som får delta i fiskeria.

For det andre har prisveksten ført til ein gjeldskarusell. Revisorar og rekneskapsførarar innanfor fiskeri har for lengst slått alarm. Gjeldsgraden innanfor reiarlaga er no mellom 50 og 100 pst. høgare enn gjennomsnittet for norske bedrifter. Mange fryktar no at vi er på veg inn i islandske tilstandar, der spekulasjonsdriven prisvekst skapte ei boble som sprakk, med katastrofale konsekvensar langt ut over Islands grense.

Vi er i ferd med å få ei slik boble i Noreg også. Problemet er at regjeringa gjer alt for å blåse varm luft inn i denne bobla: fjerning av fylkesgrenser, høgare kvotetak, liberalisering av instruksane, og no forslag om betydeleg auke i storleiken på kystflåte – for ikkje å snakke om Klo-saka, som vi nettopp diskuterte, som også vil føre til at fleire aktørar vil kome seg inn og presse prisane opp.

Er statsråden i det heile bekymra for utviklinga?

Statsråd Per Sandberg [10:31:38]: Jeg er i hvert fall ikke bekymret når det gjelder de eksemplene Fylkesnes avsluttet med. Å bruke Klo-saken som et eksempel på at det vil være press på prisene, tror jeg er en feilslutning, og jeg vet ikke om jeg deler den hele og fulle bekymringen som representanten Fylkesnes har. Men jeg har registrert at Fylkesnes er veldig opptatt av dette og tar det opp i en rekke sammenhenger, og det tror jeg er bra. Sist representanten Fylkesnes tok opp dette, var på Fiskebåt Nords møte, og svaret representanten fikk fra rederne der, var at man trengte ikke å bekymre seg, for man hadde kontroll.

Men dette henger sammen med den store diskusjonen om ressursrenten. Med jevne mellomrom har Stortinget tatt ressursrenten opp til vurdering – i 1997 og i 2007. Stortinget gjorde samme beslutningen begge ganger. Når vi snakker om ressursrente, har Stortinget vedtatt at dette skal tilbake til næringen og kysten. Nå står vi overfor dette spørsmålet igjen. Gjennom Eidesen-utvalget og kvoteutvalget kommer dette spørsmålet opp på nytt.

Men vi går inn i nyere tider, og omstilling er veldig viktig for alle sammen – ikke det at det ikke har vært omstilling i norske fiskeri tidligere, det har det vært siden 1946, da vi fikk vår første fiskeriminister. Men det er klart at utstys- og teknologidelen og forskning går med rasende fart framover. Næringen er nødt til å investere for å følge opp også de kravene som kommer fra politisk hold når det gjelder å få på plass en bærekraftig forvaltning framover. Disse kravene blir tøffere og tøffere framover. Nor-

ge har vært god når det gjelder bestandsforskning og -forvaltning, men vi må bli bedre. Det krever også investeringer, både i fiskeriledet og i industriledet.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:33:44]: Det som overraskar meg, er at fiskeriministeren ikkje har sett seg inn i prisauken i fiskeria. Eg stilte spørsmål til fiskeriministeren for rundt eit år sidan om han kunne gi ei oversikt over prisutviklinga for kvotefaktorar. Det kunne han da melde til Stortinget at han ikkje hadde. Den informasjonen hadde han ikkje tilgjengeleg.

Det ville ikkje overraske meg om fiskeriministeren heller ikkje har oversikt over gjeldsgraden i fiskeria. Dette er fellesskapets ressursar, som det blir hausta av. Det er det som er grunnrenta vår. Da er det av betydning for nasjonen Noreg kva gjeldsgrad aktørane som er her, har. Kva skal vere maksimal gjeldsgrad for aktørar som haustar av Noregs fellesressursar? Det er openbert at det bør vere av interesse for fiskeriministeren, og ikkje minst sperrar dette ungdom og kystsamfunn ute.

Eg vil spørje igjen: Ser ikkje ministeren nokon teikn til at dette kan ha negative konsekvensar for ungdom, for kystsamfunn og for strukturane i norsk fiskeri?

Statsråd Per Sandberg [10:34:47]: Jeg ser at det er utfordringer, og dette jobber man jo med hver eneste dag innenfor fiskeri og industri. Næringen jobber hardt med dette hver eneste dag. De endringene og strukturrendringene jeg foretar, tror jeg faktisk er et ledd i å gjøre noe med utfordringene vi ser her. Men det er klart at når man har som utgangspunkt innenfor fiskeripolitikken at man skal ha flest mulig fartøy, og at man skal ha flest mulig industrianlegg, da blir det en utfordring.

Men jeg mener at denne regjeringen og tidligere regjeringer virkelig har tatt ungdom på alvor. Det er en rekke ordninger som eksisterer i dag, og som forsterkes, som gjør at vi i større og større grad nå rekrutterer ungdom. For første gang på 15–20 år har vi nå større rekruttering innenfor fiskeriene, særlig i Finnmark. Og det er folk under 30 år som nå rekrutteres inn.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Karin Andersen.

Karin Andersen (SV) [10:36:01]: Jeg vet ikke om fiskeriministeren mente å si det han nettopp sa, men det er litt oppsiktsvekkende hvis vi har en fiskeriminister som ikke har som mål at det skal være flest mulig arbeidsplasser i Norge av fiskeressursene – både i industrien og på havet.

Det er viktig at lokal ungdom er i stand til å kjøpe seg inn og bli aktive uten å bli gjeldsslaver. Stordrift og for stor gjeldsbelastning er noe vi kjenner til fra veldig mange områder, og vi er bekymret for gjeldsutviklingen el-

lers, f.eks. i husholdningene og i boligsektoren. Da er det grunn til å være bekymret for en næring der disse belastningene øker veldig.

Poenget her må vel være at det er flest mulig lokal ungdom som finner en yrkesvei knyttet til fisken. Da er spørsmålet: Har ministeren noen nye tiltak for å sikre at ungdom kan kjøpe seg inn uten å bli gjeldsslaver på livstid?

Statsråd Per Sandberg [10:37:04]: Hørte representanten Andersen riktig? Jeg sa antall fartøy, ikke antall ansatte. Det må ikke være noe mål å ha flest mulig fartøy, og det er noe annet enn antallet som jobber med dette. På ett fartøy kan man ha én, på ett fartøy kan man ha tre, på ett fartøy kan man ha førti. Det blir en forskjell. Jeg har ambisjoner om å få enda flere sysselsatte innenfor norsk fiskeri, sjømat og industri, men da må man møte framtiden med realisme. Man kan ikke regulere seg mot de økonomiske realitetene.

Jeg må si at ja, jeg er veldig opptatt av å få ungdom inn i fiskeri. Det gjør vi på mange måter. Jeg møter rett som det er ungdommer som har investert og gleder seg til å gå inn i både rekefiske og annen type fiske. Det skjer ganske titt og ofte, faktisk. Men det at man innenfor dette området skal ha en automatikk i at ungdom skal komme seg inn i en næring og få 3–4 mill. kr lagt på bordet, er litt vanskelig å se, for det får man heller ikke innen andre typer næringer.

Presidenten: Cecilie Myrseth – til oppfølgingsspørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [10:38:20]: Fiskeriministeren har virkelig sjarmert Stortinget i dag gjennom forestillingen om «hvordan ikke svare på spørsmål». Så jeg håper at jeg – til tross for at jeg er ny i Stortinget – kanskje kan få svar i denne omgangen. For det er som Knag Fylkesnes sier, at med økte kvotetak, med økte priser på rettigheter og færre båter vil det bli enda vanskeligere for unge å komme inn i næringen. Og det henger også sammen med det som vi snakket om i stad. Vil det overhodet ha betydning aktivt å bruke dispensasjonsadgangen for å gi utvidet eierskap – vil dette til sammen ha noen som helst negative konsekvenser, som ministeren kan se?

Statsråd Per Sandberg [10:39:03]: Når jeg gjør disse endringene, er det jo fordi jeg har tro på at det vil slå ut positivt.

Når det gjelder Klo-saken – igjen – så gjør jeg disse endringene bl.a. for å sikre at dette fartøyet blir igjen i denne kommunen, for å sikre at dette fartøyet leverer råstoff til denne industribedriften, som igjen vil sikre lønnsomme, helårige arbeidsplasser. Det trodde jeg

egentlig at et samlet storting skulle juble over. Det er ikke min oppgave å sjarmere Stortinget, men det er min oppgave å fortelle Stortinget at jeg faktisk har tro på de grepene jeg gjør for å styrke norske fiskerier og norsk fiskeindustri. Det er mitt svar.

Og jeg mener, med respekt å melde, at jeg har svart på alle de spørsmålene jeg har fått fra representanten Myrseth – ikke bare én gang, men to ganger, tre ganger – men jeg gjentar det gjerne. Jeg tror at Klo-saken er et ledd i å sikre forutsigbare, lønnsomme arbeidsplasser, og det trodde jeg vi alle sammen hadde en ambisjon om.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:40:12]: Sidan eg i førre runde nærmast fekk eit mistillitsforslag frå fiskeriministeren, går mitt oppfølgingsspørsmål til EØS- og EU-ministeren i denne saka.

Det er klart at auka kapitalbehov gjev press både på aktivitetskravet og på nasjonalitetskravet. Det er jo innhenta nokre juridiske vurderingar knytte til nasjonalitetskravet, og fiskeriministeren er skråsikker på at det står seg uansett, men mitt spørsmål til EØS- og EU-ministeren er: Har det vore kontakt med EU-sida når det gjeld nasjonalitetskravet, og kan EU-ministeren vera like sikker som fiskeriministeren på at EU ikkje nokon gong i framtida vil angripa det norske nasjonalitetskravet?

Statsråd Marit Berger Røsland [10:41:13]: Jeg er ikke kjent med at det har vært kontakt med EU-siden, men det er eventuelt noe jeg må undersøke og komme tilbake til. Det er helt sikkert et relevant spørsmål som representanten stiller. Det er mulig at fiskeriministeren har ytterligere informasjon om det har vært slik kontakt, men jeg er ikke kjent med at det har vært kontakt i denne forbindelsen.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:41:57]: Fisk er viktig, men det er kunnskap også! Så jeg har et spørsmål til kunnskapsministeren.

Det har blitt enighet i Stortinget om at vi nå skal innføre en lærernorm. Det forsterker et stort behov i Norge for å ha kvalifiserte lærere. All forskning viser at det er kvalifiserte lærere som utjevner forskjeller, og all forskning viser at det å ha lærere som kan fagene de underviser i, er det som løfter også de svakeste elevene.

I 2016 er det 13 500 som underviser i grunnskolen og videregående skole i Norge uten å ha godkjent lærerutdanning eller tilsvarende pedagogisk kompetanse. Innenfor spesialundervisningen er det enda verre. To tredjedeler av all spesialundervisning i Norge blir gjen-

nomført av folk som ikke har kompetanse i spesialpedagogikk. Dette er en kjempeutfordring for norsk skole.

Da statsråden kom tilbake, lå det en ny norm på bordet. Har statsråden rukket å begynne å lage en plan for hvordan vi skal klare å rekruttere tilstrekkelig med lærere i en sånn norm, som gjør at det ikke blir en «voksen-norm», men faktisk blir en lærernorm?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:43:20]: Først: Tusen takk for spørsmålet. Det er hyggelig ikke å bli glemt helt når man har vært i permisjon!

Det er riktig som representanten sier, at statsbudsjettet endte med et vedtak om en lærernorm, og det er en rekke praktiske problemstillinger rundt det å holde de prinsipielle motforestillingene ute. En av dem peker representanten på, nemlig at det ikke er slik at vi automatisk har alle disse tusenvis av lærerne å rekruttere fra. Vi vet også, som representanten sier, at det er mange ikke-kvalifiserte i skolen i dag. Dessuten vil en lærernorm sannsynligvis innrettes på en sånn måte at de store midlene vil komme til de store byene, mens mange mindre kommuner vil få null nye lærerstillinger eller veldig få. Anslagsvis vil Oslo kanskje få 600–800 stillinger, et fylke som Finnmark, hele Finnmark fylke, vil kanskje få en håndfull – gi og ta.

Men det vi gjør nå, er å følge opp det flertallet på Stortinget har bestemt, og forsøke å se hvordan dette kan gjøres på en best mulig og mest mulig praktisk måte. Vi holder nå på å kna tall, det kommer nye GSI-tall, altså informasjon fra kommunene i løpet av denne måneden som vi også skal legge til grunn for analysene. Vi skal forsøke så godt vi kan å gjøre dette slik at vi får kvalifiserte lærere. Men det er også slik at ingen regjering og ikke noe stortingsflertall kan oppheve realitetene der ute. Dem må vi forholde oss til. Man kan ikke trylle frem lærere som ikke er der. Det er ikke sikkert at vi klarer å motvirke eventuelle negative effekter, f.eks. at store kommuner som Oslo, Bergen og Trondheim, som kommer til å få mange hundre nye lærerstillinger, kan risikere å trekke lærere vekk eller rekruttere nye som isteden kunne hatt jobb i Nord-Norge, hvor vi vet vi har lærermangel.

For øvrig var det veldig kostbart for samfunnet at jeg var ute i pappapermisjon. Så kona mi og jeg har bestemt oss for av hensyn til statsbudsjettet å ikke få flere barn!

Trine Skei Grande (V) [10:45:21]: Det anser jeg å være en avgjørelse som hører til i hjemmet, så der skal jeg ikke påpeke noe!

Jeg er enig i alle betraktningene som statsråden har, men det betyr jo at vi må lage en plan for hvordan vi skal klare å rekruttere flere lærere. Det er mulig at dette kommer til å handle både om lønn, etter- og videreutdanning og at man sørger for å lage rekrutteringsplaner og

også begynner å finne ut hvordan vi skal klare å få masse lærere tilbake igjen fra journalistyrker til norsk skole, f.eks. Det er mange yrkesgrupper som er stappet opp med lærere med god kompetanse som kunne gjort en bra jobb i skolen. Så oppfølgingsspørsmålet mitt er: Jeg skjønner at statsråden har forstått problemet, men er han villig til å lage en plan for å løse det?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:46:10]: Vi skal etter beste evne lage en plan for å løse dette og gjøre at det Stortinget og flertallspartiene har bestemt, blir gjennomført på en best mulig måte. Det som er viktig for oss, er jo da at en norm kommer på plass som regjeringen og stortingspartiene har bestemt, men også at det blir en norm med et reelt innhold. Problemet er ikke å lage en papirbestemmelse som sier at så og så mange lærere skal det være på hver enkelt skole, problemet er å sikre at du har nok kvalifiserte lærere.

Så er det noen ting som gjør at det kanskje er vanskeligere enn man skulle tro å f.eks. lokke mange tilbake til skolen. En ting er at veldig mange jobber med utdanningsrelaterte aktiviteter andre steder enn i skolen som lærere. Noe annet er at de siste tallene vi fikk fra SSB, viste at rundt 90 pst. av dem som starter i skolen, faktisk fortsetter i skolen også. Så myten om at det er et enormt frafall av unge lærere, er nok ikke riktig. Det er også sånn at lønn jo ikke er et virkemiddel som staten styrer i skolene.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Ketil Kjenseth.

Ketil Kjenseth (V) [10:47:21]: Jeg kommer fra Oppland, og med dagens fylkesinndeling er det det eneste fylket i Norge som ikke har en lærerutdanningsinstitusjon. I Oppland har en kjempet hardt – vi har heldigvis mange som ønsker å bli lærere i fylket, men tilsvarende har det vært krevende for kommunene å sikre at de som vil jobbe i skolen, søker seg til nettopp de kommunene. Vi har 26 kommuner, og veldig mange av dem har allerede lærernorm, og det er spredtbygde kommuner med relativt små skoler og små klasser. Med en lærernorm er det i innlandet, Oppland og Hedmark, i hovedsak Lillehammer og Hamar som stikker av med årsverkene, så det vil føre til samme type sentralisering der. Men dette blir jo en dobbel utfordring, når vi ikke har en lærerutdanningsinstitusjon og i tillegg står overfor en utfordring der mange lærere glipper til de store byene. Hva ser statsråden for seg å gjøre konkret for å løse utfordringene der ute?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:48:27]: Vi kommer nok ikke til å legge frem en egen plan for hvert fylke, heller ikke for Oppland. Men de utfordringene som representanten skisserer, er de utfordringene som man

uansett må forholde seg til når man har vedtatt at man skal ha en lærernorm, herunder at vi vet at det er slik at de største klassene er i de største byene, og det er veldig mange mindre klasser i mange små kommuner. Det betyr, nesten uansett hvordan man vrir og vender på det, at de store ressursene vil komme til de store byene. De skal jo da rekruttere flere tusen lærere på toppen av de lærerne de allerede må rekruttere – det er ikke slik at vi starter på null. På grunn av frafall, på grunn av folk som slutter og pensjonerer seg, og fordi elevkullene kanskje blir større, trenger man også å rekruttere ganske mange lærere, og vi har per dags dato en lærermangel.

Så vil jeg jo si at selv om ikke Oppland fylke per se har en lærerutdanning, har jo Innlandet en lærerutdanning, og jeg mener ikke det er et mål at vi skal ha flere mindre lærerutdanninger. Snarere tvert imot mener jeg at vi bør samle store, kraftige lærerutdanninger.

Presidenten: Jette F. Christensen – til oppfølgings-spørsmål.

Jette F. Christensen (A) [10:49:46]: Jeg vil benytte anledningen til å ønske statsråden velkommen tilbake.

La oss si litt om hvordan situasjonen er: I år er det flere ufaglærte som underviser i skolen enn på 15 år. 40 pst. av dem som underviser, er uten formell lærerkompetanse. Det er bekymringsfullt, særlig all den tid man skal innføre en ny lærernorm og ikke har klart å få en bedre situasjon fram til nå. Under Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen har man altså fått flere ufaglærte lærere og fullere klasserom. Betyr det at det regjeringen har gjort fram til nå, ikke har fungert, eller betyr det at man ikke har gjort så mye? Og hva er det man vil endre på i framtiden når man skal lage en ny plan? Skal man fortsette med det som ikke har fungert fram til nå, og som har gitt oss rekordmange ufaglærte lærere, eller vil man gjøre noe annet?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:50:40]: Noen av premissene i disse spørsmålene er gale, mener jeg. Det er ingenting som tyder på at det generelt har blitt fullere klasserom i Norge. Hvis man ser på lærertettheten i norsk skole, er den ganske stabil. At 40 pst. av dem som underviser i skolen, er ikke-kvalifiserte, tror jeg nok ikke er riktig, men nå husker jeg ikke det presise tallet her. Så er det helt riktig at i det siste året var det en økning i andelen ikke-kvalifiserte, altså dem som ikke har lærerutdanning i skolen. Det tallet har gått opp og ned. Det gikk også dramatisk opp under de rød-grønne, før det falt noe igjen, også i den rød-grønne perioden, og så har det gått noe opp igjen nå.

Så tror jeg vi må være så ærlige å si at det blir ikke noe enklere – for å si det på en pen måte – å få færre ikke-kvalifiserte i skolen med en lærernorm. Det er rett og slett

fordi kommunen vil sitte og se at de er nødt til å ha folk inn for å fylle opp disse lærerstillingene, for det krever loven. Samtidig, hvis det ikke er noen som er tilgjengelig der, vil mange kanskje fylle opp med ikke-kvalifiserte. Det betyr at vi må fortsette det arbeidet og forsterke det, ikke slutte med det.

Presidenten: Marit Knutsdatter Strand – til oppfølgings-spørsmål.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [10:51:58]: Jeg vil ønske statsråden velkommen tilbake fra permisjon.

Denne høsten har undertegnede og den vikarierende kunnskapsministeren debattert om det er staten eller den enkelte lærer som er ansvarlig for elevenes læring. Gjennom høstens budsjettforlik er statsråden nå pålagt å innføre en lærernorm han er imot. Faktum er at summen av regjeringens tiltak er i ferd med å gi landet vårt et omfattende problem: lærermangel. Dette er det mye dokumentasjon på, og statsråden selv har vist til det. På toppen av dette har mange tiltak i regjeringens regi gjort at kompetansen til 33 000 lærere underkjennes. Med de premissene, mener statsråden at det er realistisk å innføre lærernormen der statsråden har forslag til nye tiltak som kan forhindre økt lærermangel og flere ufaglærte lærere, eller er dette en selvmordsparagraf som effektivt vil forhindre nettopp lærernormen som regjeringen selv er imot?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:53:07]: Det er helt riktig at regjeringspartiene er imot en lærernorm. Men vedtaket som de fire samarbeidspartiene har gjort, er både at det skal innføres en lærernorm og at departementet skal komme tilbake med grundige vurderinger og analyser f.eks. knyttet til rekruttering og hvordan, rett og slett slik at Stortinget skal vite hva dette vil føre til, og hvordan det skal gjøres. Så er det stortingsflertallet som må forvalte den informasjonen og finne ut hva de ønsker å gjøre med den, men vi følger selvfølgelig opp det Stortinget har bestemt.

Så mener jeg at det er en fryktelig dårlig idé å gjøre det som flere opposisjonspartier tar til orde for ved alle anledninger, nemlig å senke kravene. Man ser for seg at hvis vi bare rekrutterer flere, eller hvis vi bare senker kravene f.eks. for å bli lærer, vil vi også rekruttere flere. Det er nok riktig, men vi ønsker jo ikke bare å ha mange lærere, vi ønsker også å rekruttere de beste i Norge til å bli lærere. Da mener jeg høye inntakskrav og høye forventninger er viktig, og det er veien å gå.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgings-spørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:54:15]: Alle ønsker de beste lærerne, men noen av de tiltakene som regjeringen har

gjennomført, f.eks. «avskiltingskravet», har jo tryllet vekk noen av drømmelærerne. Erna Solbergs drømmelærer, Jan Dubowski, vår alles drømmelærer Håvard Tjora, er ikke lenger kvalifisert, ifølge regjeringen, til å undervise i norsk skole. Og mens 800 studieplasser nå står tomme i lærerutdanningen landet over, mener altså tydeligvis kunnskapsministeren at hvis du har karakteren 5 i snitt fra videregående skole – ja, kanskje høyere enn det også – 6 i engelsk, men 3 i matte, er du ikke kvalifisert til lærerutdanning for å bli engelsklærer. Da blir det vanskelig å rekruttere.

Da spør jeg kunnskapsministeren, vi har tre alternativer: Er det bedre at drømmelærere som Dubowski og Tjora, er lærere, at lærere med høy snittkarakter, men med 3 i matte, er lærere, eller er det bedre at 13 500 ufaglærte lærere skal fortsette å undervise i norsk skole?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:55:30]: Det representanten Karin Andersen sier, er jo feil. Det er ingen som ikke får anledning til å undervise i norsk skole på grunn av kompetansekravene som vi har innført. Det vi har bestemt, er to veldig enkle ting: Vi har sagt at hvis man skal undervise i norsk, engelsk og matematikk, skal man ha fordypning i de fagene. Man må gjerne undervise i andre fag, men man skal ha fordypning i de fagene man underviser i. Vi sier rett og slett at elevene, foreldrene, skal vite at man har en lærer som også selv har tatt utdanning i faget de skal lære bort.

Så har vi sagt en annen ting. Det er at i løpet av ti år skal det kravet oppfylles. Så for f.eks. Håvard Tjoras del betyr det at han i løpet av ti år må ta 15 studiepoeng i matematikk for fortsatt å kunne være matematikklærer i den norske skolen. Jeg mener det er fornuftig. Det er jo et paradoks at til og med SV mener at alle nyansatte lærere skal fylle disse kravene, men man vil altså ikke at det skal gjelde for de lærerne som allerede er i skolen. Det betyr at vi ikke kan være sikre på at elevene møter en matematikklærer med utdanning i matematikk før om flere tiår.

Presidenten: Hans Fredrik Grøvan – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:56:48]: På yrkesfag er det i dag en større andel ikke-kvalifiserte lærere enn i videregående skole ellers, spesielt handler dette om manglende pedagogisk kompetanse.

Så er vi godt kjent med at frafallet i videregående skole er størst innen yrkesfag. Derfor bekymrer det oss fortsatt at man har en betydelig mangel på kvalifiserte lærere på de yrkesfaglige studieretningene. Hvilke tiltak på kort og lengre sikt vil statsråden iverksette for å øke andelen kvalifiserte lærere på yrkesfag?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:57:24]: Regjeringen har lagt frem – og fått støtte fra både Venstre og Kristelig Folkeparti – en pakke som vi har kalt Yrkesfaglærerløftet. Det handler både om å rekruttere flere yrkesfaglærere inn i skolen, f.eks. gjennom egne målrettede stipender, og det handler om å gi videreutdanning til yrkesfaglærere som er der allerede.

Det er helt riktig som representanten Grøvan påpeker, at det er mange lærere som har en kjempebra yrkesfaglig bakgrunn – vi trenger dem inn i skolen, vi trenger dem med den erfaringen og den yrkeskompetansen som de har, men de mangler pedagogikken. Dette er vi i gang med. Dette bevilges det penger til hvert eneste år, og det mener jeg også vil føre til at jo flere som tar videreutdanning, jo flere vil bli fullt ut kvalifisert, og ikke bare med den verdifulle praktiske erfaringen, men også med pedagogikken som er nødvendig for å bli en fullt ut kvalifisert lærer.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:58:27]: Spørsmålet går til kunnskapsministeren.

Innføring av lærernormen er en stor og viktig seier for alle barn, som nå får tilgang til en større lærerressurs enn det de har i dag. Flere lærere betyr mer tid til hver enkelt elev og utgjør en forskjell i barnas skolehverdag – fanger opp problemene tidligere, mer tilpasset undervisning og gir mer tid til å skape et godt læringsmiljø.

De siste tre årene har Kristelig Folkeparti sammen med regjeringspartiene og Venstre bevilget ca. 1,3 mrd. kr for å få flere lærere på 1.–4. trinn for å styrke tidlig innsats. Men hva har resultatet blitt? Hensyntatt elevtallsutviklingen har denne satsingen bidratt til 198 flere lærere på disse trinnene. Bevilgningen skulle ha gitt nærmere 1 800 flere lærerstillinger på 1.–4. trinn. Da mener vi det er på tide å innføre en lærernorm på skolenivå, som sikrer at elevene får det de fortjener. Samtidig er ikke Kristelig Folkeparti blind for utfordringene som innføringen av lærernormen innebærer – noen forhold som må løses, f.eks. dette med rekruttering. Men sånn er det alltid når man innfører en ny reform; det er noen utfordringer som må løses på en konstruktiv måte.

Jeg tar det som en selvfølge at statsråden vil følge opp Stortingets vedtak og gjennomføre lærernormen, men det er uheldig at det skapes et inntrykk av usikkerhet om vedtaket kan gjennomføres. Jeg er bekymret for den litt mindre konstruktive framtoningen statsråden inntar når han i debatt om denne saken i denne salen og i media skaper usikkerhet med tanke på om det er mulig å gjennomføre vedtaket. Kan statsråden derfor forsikre Stortinget at han vil gjennomføre vedtaket som hans

eget parti har vært med på, og jobbe aktivt for å løse de utfordringene innføringen av norm skaper?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:00:33]: Ja, selvfølgelig. Som jeg også understreket i mitt forrige innlegg, er vår jobb å følge Stortingets flertall. Her har også regjeringspartiene vært med på en budsjetttavtale hvor Kristelig Folkeparti har fått et stort gjennomslag, en viktig seier. Men det er ikke troverdig hvis vi skal late som om alle problemene vi har ment finnes med en lærernorm, blir borte over natten. Det er heller ikke riktig for meg som statsråd å stå her og forsøke å skjønne det som er en rekke praktiske utfordringer med å innføre en lærernorm. Vi skal gjøre vårt for at dette blir innført på en best mulig måte, og vi skal gi flertallspartiene akkurat det de har bedt om i sine vedtak og merknader. Men blant utfordringene er jo også det som representanten Grøvan peker på, når han sier at dette er en gavepakke til alle barn, for det er det jo ikke sikkert at det er, rett og slett fordi vi vet at sannsynligvis er det mange kommuner – kanskje 150–200 – som ikke vil få noen midler til nye lærerstillinger. Det er sannsynligvis mange av de kommunene som sliter mest med skoleresultater. Men jeg blir fristet til å sitere Einar Førde, fra en replikkveksling en gang med Kristelig Folkeparti, da han sa – noe å la: Synden er kommet til verden, men vi liker det ikke. Det er også mitt utgangspunkt: Jeg behøver ikke å like dette vedtaket. Det er ingen hemmelighet at jeg har vært uenig, jeg har brukt en hel valgkamp på å diskutere det, men min jobb er å følge opp det de fire partiene på Stortinget er blitt enige om, sørge for at vi får en lærernorm, og at det gjennomføres på best mulig måte.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [11:02:25]: Lærerne, elevene og foreldrene har lenge ønsket flere lærere og har lenge krevd at det kommer på plass en norm for hvor mange barn per lærer det skal være i den normale undervisningssituasjonen. Det er noe de aller fleste lærere i grunnskolen melder om, og det er heller ingen forskjell på om en har et høyt utdanningsnivå eller er kvalifisert på et annet godkjent nivå. De opplever at de ikke har nok tid til å gi den enkelte elev den tilpassede undervisningen som den enkelte har krav på.

Ser ikke statsråden at færre elever per lærer vil bety en vesentlig forskjell i elevenes hverdag og gi positive effekter på læringen og det å skape gode læringsmiljø?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:03:15]: Det representanten ber meg om, er egentlig å si at jeg er enig i Kristelig Folkepartis standpunkt. Det er jeg ikke. Jeg mener at argumentene til Kristelig Folkeparti og SV, som er de to partiene som har vært for en sann læ-

rernorm på skolenivå, heller ikke holder vann. Men det er i og for seg irrelevant i denne sammenheng.

Det burde jo glede Kristelig Folkeparti at dette er en klar og tydelig politisk seier. Det viser at Kristelig Folkeparti, når de samarbeider med Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, får betydelig gjennomslag, for dette var noe som var på de rød-grønne partienes dagsorden gjennom hele åtteårsperioden, men som det ikke var mulig å få gjennomslag for da.

Det er et tankekor for meg at mange av de største problemene i norsk skole finner vi i kommuner som har veldig små grupper og veldig små klasser. Vi må passe på at vi nå ikke lager en politikk hvor så mye av oppmerksomheten og ressursene går til de store byene, der hvor det er størst klasser, at vi glemmer områder som også trenger betydelig politisk oppmerksomhet og drahjelp.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings-spørsmål – først Knut Arild Hareide.

Knut Arild Hareide (KrF) [11:04:31]: Eg forstår at statsråden er bekymra for synda. Men når ein som statsråd kjem tilbake frå pappapermisjonen, burde ein vite at med ei lærarnorm kjem det fleire lærarar, noko som gjer at lærarane får betre tid til den enkelte eleven.

Den største og viktigaste organisasjonen til lærarane, Utdanningsforbundet, har sagt at dette er ønske nummer éin. Dei foreldra som me har spurt om dette, seier at dette er ønske nummer éin. Når me har spurt elevar og elevorganisasjonane, har dei sagt at dette er ønske nummer éin. Det er litt vanskeleg å forstå den mangelen på begeistring som statsråden har.

Mitt spørsmål er: Korleis skal me no sikre at me får fylt opp studieplassane til lærarutdanninga? Det er no jobb nummer éin, når me veit at denne lærarnorma kjem.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:05:35]: Det aller viktigste de fire flertallspartiene på Stortinget har gjort for å rekruttere flere lærere, er å innføre det som jeg tror er tidenes største belønningsordning for dem som skal bli lærere. Vi innfører helt nye avskrivingsregler, hvor man rett og slett kan nulle ut deler av studielånet sitt – først rundt 55 000 kr for alle som søker seg til lærerutdanningen og tar ferdig en masterutdanning, ekstra 55 000 kr for dem som går inn i 1.–7. klasse, som jeg vet at Kristelig Folkeparti er ekstra opptatt av, og som vi også har vært ekstra opptatt av, og så en ekstra bonus på toppen, i omtrent samme størrelsesorden, for dem som tar seg jobb i Nord-Norge. Det er en ordning som kom i fjor. Den kom nok litt for sent til å ha store utslag på søkningen da, men å gjøre den kjent, markedsføre at disse fire flertallspartiene, lenge før vi ble enige om en lærernorm, også var opptatt av lærerrekruttering og be-

lønnet det – ikke bare med pene ord, men med cash – det er viktig.

Presidenten: Martin Henriksen – til oppfølgings-spørsmål.

Martin Henriksen (A) [11:06:44]: Dersom budsjettforliket fører til flere lærere i skolen gjennom en norm, synes Arbeiderpartiet det er veldig positivt, men jeg må si at akkurat nå er det mest oppsiktsvekkende i denne saken både statsministerens, kunnskapsministerens og den vikarierende kunnskapsministerens forsøk på å distansere seg fra det vedtaket de har vært med på. De gjør sitt beste for å snakke ned Kristelig Folkepartis gjennomslag – eller problematisere det, vil kanskje kunnskapsministeren si. Jeg må minne kunnskapsministeren om at dette er også regjeringas norm nå, en norm de har forpliktet seg til gjennom en avtale. Det er en del av statsbudsjettet, og da må det følges opp. Da er statsråden og regjeringas jobb nummer én å sørge for at dette faktisk er finansiert, for en norm uten finansiering vil være en tom seier for Kristelig Folkeparti og vil være utfordrende for kommunene.

Jeg skjønner at statsråden nå ikke kan gå i detalj om tall som skal utredes. Men kan han gi en politisk forsikring om at regjeringa vil legge inn alle de midlene som trengs for å oppfylle den normen de nå har skrevet under på sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:07:48]: Jeg er ganske sikker på at de fire partiene som har inngått en budsjettavtale, også har til hensikt å finansiere tiltakene som de er blitt enige om. Det er Stortinget som bevilger penger, men regjeringen følger opp denne budsjettavtalen – selvfølgelig, siden våre partier er en del av den.

Hvis man ser på budsjettavtalen, er det nå lagt inn 200 mill. kr som en slags oppstart for en halvårseffekt, og så står det ganske eksplisitt at man skal komme tilbake til dette i revidert budsjett når vi vet litt mer, basert på nye GSI-tall – altså informasjon fra kommunene – om hva som blir det totale regnestykket for dette.

Det er jo i og for seg bra at Arbeiderpartiet vil gratulere med dette, men det er verdt å minne om at Arbeiderpartiet i alle år under de rød-grønne var imot en lærernorm, og selv i valgkampen klarte ikke Arbeiderpartiet å si hva deres egen lærernorm skulle inneholde. Så hvis vi har kommet et steg nærmere hva Norges største parti faktisk mener, er jo det også en positiv bivirkning.

Presidenten: Marit Knutsdatter Strand – til oppfølgings-spørsmål.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:09:00]: Samtlige i denne sal er positive til kunnskap og kompetanse. Det vi derimot har veldig ulike holdninger til, er hvilke krav

regjeringen og statsråden kan stille til fagfolk rundt om i landet. Statsråden viser til kompensasjon og omgjøring fra lån til stipend for lærerutdannede, men det hjelper nok lite hvis man har tatt lærerutdanningen og kan gå inn i et annet yrke som gir mye høyere lønn enn om man går inn i et læreryrke.

Kristelig Folkeparti mener at flere lærere kan rekrutteres fra reservestyrken ved økt lønn i læreryrket, men uten at man har fått noen garanti i kommunal sektor om dette i budsjettforliket, og da virker det urealistisk. I en situasjon med stor lærermangel, mener statsråden det er bedre at elevene undervises av erfarne og faglærte lærere med utdanning fra før 2014 eller av flere ufaglærte lærere?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:09:59]: Hele grunnlaget for denne regjeringens kunnskapspolitik er at erfarne, kvalifiserte lærere som både er gode pedagoger, gode fagdidaktikere og har god fagfordypelse og fagforståelse, er det aller, aller, aller viktigste i skolen – helt åpenbart. Det er nettopp derfor vi stiller disse kravene, f.eks. om at man selv skal ha hatt utdanning i faget man skal lære bort. Det er et viktig krav. Det var også under dette flertallet det kom en egen ordning på plass i statsbudsjettet – det var etter initiativ fra Venstre – nettopp rettet inn mot de ikke-kvalifiserte i skolen. Den ordningen tror jeg blir desto viktigere både å gjøre kjent og bruke nå. Jeg er uenig i at en av de aller største stimulipakkene noensinne, så vidt jeg vet, for å rekruttere folk til et yrke ikke er viktig. Jeg tror det er viktig. Lønn er partenes ansvar, ikke regjeringens.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgings-spørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:11:17]: Velkommen tilbake frå pappaperm til statsråden. Det er litt av ei ny verd å kome tilbake til. Lærarnorma var nedfelt før ministeren kom tilbake. Det betyr at vi no går inn i ei øving som er veldig, veldig viktig, og det er at regjeringa no er for lærarnorm. Det har regjeringa no sagt, og det er det ein avtale om. No må all politikk frå regjeringa innrette seg mot lærarnorm. Før regjeringa gjer som Stortinget har sagt, vil det ikkje vere nokon siger for Kristelig Folkeparti i det heile. Det er først når regjeringa tar innover seg at dei er for lærarnorm, dette faktisk er ein siger. Og det er der statsråden no begynner å gå inn i ei gråson – kanskje ikkje heilt ute av pappapermen enno, men det er altså ein ny kvardag, der statsråden er for lærarnorm.

Heilt konkret: Det er stor lærarmangel i nord, det er mange ledige studieplasser. Kva vil statsråden konkret gjere for å sikre at det er nok lærarar til å realisere lærarnorma i Nord-Noreg?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:12:28]: Det er et utrolig pussig resonnement fra en representant for Sosialistisk Venstreparti, som i åtte år forsøkte å få en lærernorm på plass, men mislyktes, sendte forslaget ut på høring og mislyktes selv etter at forslaget var ute, å forsøke å påstå at Kristelig Folkeparti ikke har fått et mas-sivt, betydelig og stort gjennomslag i dette budsjettet.

Så er det en semantisk diskusjon om regjeringen nå er for eller ikke. Vi blir ofte angrepet i denne sal for å ta æren for budsjettforlik som vi egentlig ikke har lagt frem i utgangspunktet. Vi kommer til å gjøre det stortingsflertallet og våre partier har blitt enige med Kristelig Folkeparti om å gjøre.

Vi har allerede beskrevet hva som er det viktigste tiltaket vårt for å rekruttere i nord, nemlig en egen ordning rettet inn mot Nord-Norge for å få flere lærere til å jobbe der. Dessuten har vi jobbet tett sammen med institusjonene i Nord-Norge, både Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, og Nord universitet, for å bidra til deres eget rekrutteringsarbeid.

Presidenten: Kjetil Kjenseth – til oppfølgings-spørsmål.

Ketil Kjenseth (V) [11:13:38]: Det er jo også en diskusjon om lærere på avveier som vi kan hente tilbake igjen til skolen. Sjølv har jeg lærerutdanning for videregående skole. Så fikk jeg tilbud om å jobbe i ungdomsskolen. Det syntes jeg var spennende å forsøke, men da jeg skulle forhandle om lønn, viste det seg at jeg hadde for mye fordypning, så jeg måtte få lønn som ufaglært, riktignok med maks ansiennitet. Det var ikke så vanskelig å avslå det tilbudet. Det viser at vi har en viktig debatt om faglighet hos lærere. Det kan jo aldri bli et problem at man kan for mye. Så jeg er veldig glad for den endringen vi har gjort, og vi setter pris på lærernes faglighet.

Statsråden svarte i stad på mitt spørsmål om utdanningskapasitet og antall institusjoner. Det er jo et betydelig potensial der ute for å ta lærerutdanning og videreutdanning, men ikke for å bosette seg tilknyttet en institusjon. Hva vil statsråden gjøre for å øke antallet deltidsutdanninger?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:14:50]: For det første er jeg glad for at valget gikk sånn at representanten Kjenseth ikke måtte tilbake til skolen, selv om det hadde vært bra for lærerrekutteringen.

Så mener jeg, med utgangspunkt i modellene vi nå jobber med for etter- og videreutdanning, hvor vi har vært veldig opptatt av å få mer av videreutdanningen desentralisert, at det i større grad skal være sånn at vi sender universitetene og høyskolene ut dit lærerne er, i stedet for at de alltid må reise inn. Jeg mener at det også

gir et veldig godt grunnlag for å kunne tenke videreutvikling av f.eks. lærerstudier – både for å fylle på for lærere som ønsker det, altså videreutdanning, og kanskje også for dem som ønsker å ta et helt lærerstudium.

Det finnes også i dag gode tilbud, bl.a. ved Høgskolen i Sørøst-Norge i mitt hjemfylke Telemark, i Notodden, der man kan ta lærerutdanning – det er noen samlinger, men man behøver ikke bo på Notodden for å gjennomføre det. Nå er det fint å bo på Notodden, så flere burde flytte dit, men hvis man ikke har lyst til det, kan man fortsatt ta lærerutdanning der. Den type tilbud tror jeg vi må jobbe frem flere av i fremtiden.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Martin Henriksen (A) [11:16:08]: Det er et spørsmål til kunnskapsministeren. Det er også om lærernormen som regjeringa nå har forpliktet seg til å innføre. Arbeiderpartiet er veldig glad for en norm dersom det fører til flere lærere i skolen, og vi ønsker en norm som sikrer økt lærertetthet, men da er det avhengig av at den normen gis reelt innhold. En norm er for det første meningsløs dersom den ikke finansieres, men det er heller ikke reelt innhold i en lærernorm, vil jeg påstå, dersom ikke nye lærerressurser brukes riktig.

I Høyres – skal vi si – til dels svært sterke argumentasjon mot en lærernorm fram til dette tidspunktet har de særlig lent seg på ett argument, nemlig at forskningen ikke viser at flere lærere har effekt eller gir mer læring. Nå har regjeringa underskrevet på at de skal innføre en lærernorm, og da vil forhåpentligvis Høyre nyansere sitt syn på hva forskningen sier. Det forskningen påpeker, er nemlig at dersom man ansetter flere lærere, men bare bruker dem til nøyaktig det samme, setter dem inn i hvert sitt klasserom i vanlig tavleundervisning uten å endre arbeidsmåte, har det liten effekt. Men brukt riktig, med en annen praksis, kan færre elever per lærer gi god effekt og mer læring.

Spørsmålet til statsråden er: Hvis han skal se forbi problematiseringen av lærernorm – som han har brukt mesteparten av tida si på både i dag og siden han kom tilbake fra foreldrepermisjon – vil han ta akkurat den forskningen på alvor? Vil han sørge for at normen ikke bare handler om hvor mange kroner som skal til for å oppfylle målet om et visst antall lærere – som er viktig i seg selv, det er en forutsetning – men at den utformes på en måte som gir bedre læring? Vil statsråden sørge for at lærernormen også innrettes sånn at vi er sikre på at økte lærerressurser gir mer læring?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:18:14]: Nå er nok forskningen litt mer både sprikende og nyansert enn som så. Men det er riktig som representanten Henriksen sier, at det har lite å si at man har flere lærere hvis

ikke man endrer undervisningsmetodene, og det er fordi at det nesten all forskning peker på, er at undervisningsmetode er det aller viktigste. Det er viktigere enn f.eks. hvor mange lærere man har.

Representanten ber meg om å se på om dette kan styrke andre mål i skolen. Det er jo sånn at regjeringen har lagt frem et løft for tidlig innsats. En veldig viktig del av det løftet er at vi ønsker en praksisendring. Vi ønsker at skolen skal endre det de gjør i dag mange steder, nemlig vente og se. Vi ønsker å ha en lovpålagt plikt til å sette inn tiltak for de elevene som sliter, tidlig i skoleløpet. Vi har hele tiden sagt at mange steder vil nok det kreve at man ansetter flere lærere. Det er f.eks. en måte som kommunene og skolene kan bruke disse flere lærerne på, særlig på barnetrinnet, som også vil bygge opp under noe som har vært viktig for Høyre og Fremskrittspartiet – for øvrig også for Venstre og Kristelig Folkeparti – nemlig tidlig innsats i skolen.

Lærernormen som sådan er ganske detaljert beskrevet i budsjettvedtaket, det står 16 først og så 16 og 21, og så er det 15 og 20. En ytterligere detaljert innretning på den, at vi fra Stortingets side skal bestemme nøyaktig hvordan kommunene eller skolene skal bruke disse lærerne, tror jeg ikke er en god idé, rett og slett fordi det vil innebære bare ytterligere detaljstyring av kommunene og skolene. Vi må ha i hvert fall et minstemål av tillit til at når Skole-Norge nå får det mange har etterlyst lenge, nemlig en lærernorm og flere lærerstillinger, vil de også ha god bruk for dem, men det kan variere fra kommune til kommune hvordan de vil bruke dem på hver enkelt skole.

Martin Henriksen (A) [11:20:13]: Nå hadde statsråden selv i sitt svar sine egne ønsker til hvordan kommunene skulle bruke sine lærerressurser, og han pekte på tidlig innsats. Han pekte også på at undervisningsmetodene som brukes, dvs. forholdet lærer/elev, er svært viktige. Så det er åpenbart at også statsråden har både tanker og ønsker om hvordan man faktisk bruker lærerressursene i skolen.

Han brukte selv begrepet «reelt innhold» da han svarte på et tidligere spørsmål her i salen. Da er spørsmålet: Hvordan kan man sørge for at de økte lærerressursene faktisk gir reelt innhold, at det kanskje gir endring i praksisen, at man bruker de lærerne på den måten som man er mest sikker på gir mer læring, og ikke bare fordeler lærere utover på en måte som kunnskapsministeren påpekte at han selv er uenig i? Jeg mener at dette først og fremst avhenger av den jobben regjeringa skal gjøre framover. Spørsmålet er da: Utover å problematisere, hva slags signaler kan statsråden nå gi til de norske kommunene som sitter og funderer på på hvilken måte de skal innføre denne normen om ganske kort tid?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:21:20]: Jeg har ingen nye signaler sammenlignet med det vi la frem en stortingsmelding om i vår, som het Lærelyst, og som handlet om hva som blir regjeringens viktigste satsinger i skolepolitikken i denne fireårsperioden. Der var nøkkelen tidlig innsats.

Det er to ting som alle kommuner må forberede seg på, og som Stortinget også har sluttet seg til. Det ene er at det kommer en forsterket plikt i loven til å sette inn innsatsen tidlig for de elevene som trenger det. Det er det første. Det andre er at vi kommer til å desentralisere de nasjonale kompetansemidlene. Vi bruker rundt 1–1,5 mrd. kr på skoleutvikling i året fra statens side. Vårt mål er at de pengene skal dyttes ut i systemet, at det er kommuner i godt samarbeid med lærere og lokale skoler som skal beslutte hvordan de skal utnyttes. Det arbeidet er allerede i gang.

Jeg mener det er viktig at skolene da ikke bare tenker – selv om det ikke er lovforbud mot å gjøre det – at nå reduserer vi klassen med tre elever. Man kan tenke hvordan nye lærerstillinger kan brukes, som representanten sier, for å få mest mulig læring og trivsel igjen.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Jette F. Christensen.

Jette F. Christensen (A) [11:22:27]: I dag har vi lært at det er en del bekymring for hvordan man skal få nok kvalifiserte lærere inn i skolen etter innføring av lærernormen. Men det som jeg ikke helt får fatt i, er hvordan regjeringen ønsker å få det til, for den politikken regjeringen har ført på dette feltet fram til nå, har gitt oss – bare for å presisere det – en 40 pst. økning av antall lærere som arbeider i norsk skole uten formell kompetanse. Det er for mye. Det har blitt verre. Det er nå en høyere grad av det enn på 15 år.

Statsråden har sagt i denne debatten at han ønsker å fortsette arbeidet med å få flere faglærte lærere inn i skolen. Men det arbeidet har jo ikke fungert, all den tid tallene er så høye. Så det vi etterspør, er: Hvilken type politikk er det som skal innføres nå? Hva er det man skal gjøre? For det man har gjort fram til nå, har jo ikke fungert etter hensikten.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:23:36]: Det er riktig at det har blitt flere ikke-kvalifiserte. Det skyldes nok forskjellige ting. Det kan skyldes at vi også har satset massivt på etter- og videreutdanning. Men som jeg nevnte, er det en egen pott dedikert til å gi lærere som ikke er kvalifiserte, men jobber i skolen, et tilbud om å kvalifisere seg. Men dette kommer til å bli vanskeligere med en lærernorm. Det tror jeg bare vi må være så ærlige å si. Det kommer til å være vanskeligere å få antallet ikke-kvalifiserte i skolen ned – som er viktig – og samti-

dig rekruttere ikke bare de lærerne vi allerede trengte, men de lærerne vi trenger ekstra for å oppfylle lærernormen. Men vi skal se på tallene. Vi får nye tall nå i desember. Vi skal lage så gode analyser vi kan, men også så ærlige analyser vi kan, fra departementets side. Vår jobb er jo ikke å gi Stortinget en sukret glansbildeversion av virkeligheten, men å presentere de tallene som departementet og det uhildede byråkratiet der ser finnes, og så legge det frem for Stortinget. Så er det min jobb som politiker å følge opp det flertallspartiene i Stortinget har bestemt.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [11:24:52]: Først må kunnskapsministeren forstå at en lærernorm ikke er til for SVs skyld. Den er til for elevene, for lærerne og for skolen. Det er derfor vi har slåss for den. Det kan da ikke være sånn at kunnskapsministeren har tenkt seg at to lærere skal gjøre det samme som én. Hele poenget med en lærernorm og færre elever per lærer er at læreren skal kunne ta i bruk et mangfold av metoder, kunne se hver elev og kunne oppfylle hele formålsparagrafen, ikke bare snevre læringsmål knyttet til internasjonale tester, men hele formålsparagrafen. Jeg vil lese litt av den, for den er god:

«Elevane (...) skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrong.

Elevane (...) skal lære å tenkje kritisk, handle etisk og miljøbevisst.»

SV støtter hele formålsparagrafen. Ser ikke kunnskapsministeren at det er behov for flere lærere for å realisere den?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:26:03]: Alle partier på Stortinget stiller seg bak formålsparagrafen. Det er veldig viktig, for det er verdigrunnlaget til norsk skole. Den beskriver og oppsummerer hva norsk skole, som vår kanskje viktigste fellesinstitusjon, skal være, og hva den skal gi elevene.

Vi har også gjennom et stort arbeid fornyet det som før het Generell del, som nå heter Overordnet del, fordi vi ønsker at disse verdiene og prinsippene, alt fra forankringen i en kristen-humanistisk kulturarv til menneskeverd, kreativitet, skapertrang og kunnskap, som skal være sentralt, skal bli mer brukt i skolen.

Jeg kan godt gjenta mine argumenter mot en lærernorm. Det nytter ikke å overbevise meg om at en lærernorm er en fornuftig idé, i løpet av en spontanspørretime, når det ikke har gått på de foregående fire årene. Men som jeg har sagt flere ganger før: Dette er en seier

for Kristelig Folkeparti. Min jobb er å følge opp det våre fire partier på Stortinget har blitt enige om.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:27:09]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Ole André Myhrvold til klima- og miljøministeren, er overført til utenriksministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil imidlertid bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av utenriksministeren, som er bortreist.

Spørsmål 3, fra Åslaug Sem-Jacobsen til klima- og miljøministeren, er trukket.

Spørsmålene 8 og 9, fra henholdsvis representantene Per Olaf Lundteigen og Arild Grande til arbeids- og sosialministeren, vil bli besvart av kunnskapsministeren på vegne av arbeids- og sosialministeren, som er bortreist.

Spørsmål 13, fra representanten Per Martin Sandtrøen til justis- og beredskapsministeren, vil bli tatt opp av representanten Emilie Enger Mehl.

Spørsmål 1

Jon Gunnes (V) [11:27:36]: «Det er årlig flere dyrepåkjørslar der rein går tapt langs Nordlandsbanen. 25. november opplevde lokalsamfunnet igjen en tragedie da over hundre rein døde som følge av togpåkjørslar. Bane Nor opplyste at togene ikke senket farten fordi kommunikasjonen fra sentralt hold til lokførerne ikke fungerte. Norsk institutt for naturforskning har fastslått at et viltgjerde vil være det mest effektive tiltaket dersom vi skal få en slutt på dette.

Hvilke tiltak vil statsråden sette inn for å hindre fremtidige togpåkjørslar av rein og andre dyr?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:28:21]: Jeg takker for spørsmålet. Det river litt i hjertet når en ser de bildene som har vært tatt langs togsjennene på Nordlandsbanen. Vi vet også at dette ikke er det eneste stedet der det skjer dyrepåkjørslar, det har også vært medieoppslag i det siste som viser at det bl.a. går med en del sauer, så det å få gjort noe med det er viktig. Vi har veldig mange

kilometer med jernbane, og derfor er det også viktig at Bane Nor har en faglig tilnærming til hvor risikoen er størst, og behovet for tiltak derfor er størst.

Fredag 1. desember hadde jeg et møte med representanter fra Sametinget der også Bane Nor var til stede. Der fikk vi en veldig god runde fra Sametingets representanter med tanke på hvordan de opplever situasjonen, hvordan den berører dem, og hvordan de tenker med hensyn til å drive med rein som næring, og ikke minst dyrevelferd i den forbindelse. Bane Nor opplyste om hvordan deres arbeid er planlagt. De kommer til å sette i gang bygging av et 25 km langt viltgjerde mellom Lakseforstunnelen og Mosjøen, der de fleste av ulykkene har skjedd. Det er en framskynding på minst et år. Det betyr at de begynner å bygge i juni 2018, og de holder nå på å planlegge det.

En kunne ha ønsket å komme i gang enda tidligere, men det er også en del annen ferdsel i forbindelse med friluftsliv og lignende som er viktig å ivareta, og å finne ut hvor en skal ha porter i disse gjerdene, er derfor en del av den jobben som må gjøres. I tillegg tar det litt tid å få det ut i markedet og få en aktør til å gjøre jobben.

I tillegg skal en forlenge gjerdet som ble satt opp i 2015 sørover fra Sefrivasselve til pukkerket, som allerede er gjerdet inn. Det skjedde i 2015, og nå får en videreført dette i 2018. Så en får gjerde og naturlige avgrensninger.

Fra Bane Nors side undersøkes nå også omstendighetene på varslingskjeden. Når en får beskjed om at det er rein nær sporet, skal det gis beskjed videre til lokfører. Det har åpenbart ikke fungert tilfredsstillende i en del av disse tilfellene, og de må finne ut hva det er som har gått galt. Inntil videre har det også vært lav eller nedsatt hastighet på banen, 40 km/t, som gjør at en visuelt har bedre kontroll og mulighet til å stoppe hvis en ser ting foran seg i sporet.

Det er god dialog mellom Bane Nor og reieierne, og de vil styrke den. En ser også på muligheten for å ta i bruk teknologi, enten gjennom fiberkablene som finnes, eller gjennom bruk av droner eller lignende for å kunne varsle togfører på et tidligere tidspunkt.

Jeg kommer til å reise opp til området tidlig i januar og ta turen på Nordlandsbanen, og vi har blitt enige om at jeg på den turen også skal treffe representanter fra reindriftsnæringen for å diskutere – og oppleve – forholdene.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Jon Gunnes (V) [11:31:29]: Jeg takker for et meget oppløftende svar, og jeg ser at statsråden virkelig både har agert raskt og ikke minst blitt godt orientert om saken. Det er veldig viktig, for disse dyretragediene er for-

ferdelige, både når de visuelt vises, og ikke minst for dem som driver med denne næringen.

Litt om dette som gjelder kommunikasjon til lokførere som kjører: Jeg hørte at det var en svikt i kommunikasjonen. Er det teknisk svikt, er det at det mangler utstyr som mobiltelefon eller satellittelefon, eller er det at man har en forglemmelse og menneskelig svikt som gjelder her?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:32:19]: Akkurat det lurer jeg også på på det nåværende tidspunkt, men det er noe som Bane Nor undersøker. Det finnes i utgangspunktet rutiner, og i utgangspunktet finnes teknikken, men på et eller annet stadium har det sviktet. Om det er menneskelig eller teknisk svikt, eller en kombinasjon, vet vi ikke ennå. Men det å sørge for at en går gjennom alle prosedyrer og sjekker all teknikk, sånn at vi vet at beskjeder kommer fram når de blir gitt, er viktig.

Med tanke på teknologi er det også verd å nevne at det i dag er en del av reinsdyrflokkene som har GPS-merking. Også det vil kunne gi viktig informasjon, og hvis vi klarer å sørge for at det GPS-merket med informasjon også blir gjort tilgjengelig for en togledersentral eller lokfører, er det et enda bedre hjelpemiddel enn at folk må observere og ringe inn. Så jo mer vi klarer å få automatikk i varsling, jo bedre vil det være.

Det er også et ønske at vi skal kunne kjøre på strekningen i vanlig hastighet, for vi har sett at det har vært betydelige forsinkelser nå. Men vi skal også ta hensyn til dyrevelferd, og da har det vært verdt det å sette ned hastigheten.

Jon Gunnes (V) [11:33:25]: Det også var et oppløftende svar med tanke på at teknologien kan tas i bruk, og ikke minst at den kanskje allerede er utviklet, for å si det sånn. Her handler det nok faktisk mer om anvendelse og å ha kompetanse på hvordan man kan anvende den.

Men så har jeg et spørsmål om andre strekninger, for som statsråden nevnte, vet vi at det ikke bare er på denne strekningen at man kommer ut for disse dyretragediene – ikke i så stort omfang, kanskje, men likevel. Vil statsråden ta noe initiativ når det gjelder andre strekninger som er utsatt?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:34:13]: Vi er generelt opptatt av dette, og de tragiske ulykkene som har vært, er også en påminnelse om en viktig jobb som må gjøres. Her har vi god kontakt med Bane Nor. Vi drøfter dette grundig med dem, og vi opplever også at de tar det på høyeste alvor.

Vegetasjonsrydding er nok et av de viktigste virkemidlene her. Spesielt en del steder der det har vært problemer med elgpåkjørsler, har Bane Nor erfart at ved å rydde mer vegetasjon får både lokfører og dyrene bedre

sikt. Det er noen av dyrene som er mer flyktige enn andre og vil snu og springe vekk på et tidligere tidspunkt hvis de ser ting som kommer. Spesielt når det gjelder elgpåkjørsler, har det gitt veldig gode resultater.

Jeg er også informert om at Bane Nor sier at samarbeidet med saueneeringen generelt er bra, selv om jeg vet at det også er tilfeller der ikke alle er fornøyd, og at de fører tilsyn og ser på behovet for gjerde langs skinnene.

Spørsmål 2

Presidenten: Dette spørsmålet, til klima- og miljøministeren, er overført til utenriksministeren som rette vedkommende. Spørsmålet blir besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av utenriksministeren, som er bortreist.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:35:29]: «3. oktober ble det målt små mengder av det radioaktive stoffet ruthenium 106. Ifølge Statens strålevern utgjorde det ikke risiko for helse og miljø. Tilsvarende ble målt også andre steder i Europa. Ifølge Aftenposten 21. november ble utslippene målt i Russland allerede 26. september, men først offentliggjort 20. november.

Hvordan og når ble norske myndigheter varslet av russiske myndigheter, og hva har en foretatt seg overfor russiske myndigheter i etterkant av dette?»

Statsråd Bent Høie [11:36:21]: Radioaktivt ruthenium ble i slutten av september og begynnelsen av oktober målt på en rekke luftfilterstasjoner i Europa. Ruthenium-106 er et radioaktivt stoff som ikke forefinnes naturlig, men brukes bl.a. i kreftbehandling.

Statens strålevern registrerte ørsmå mengder Ru-106 på sine luftfilterstasjoner i denne perioden og gikk offentlig ut med dette i begynnelsen av oktober. Det ble også informert om at nivåene målt i Norge ikke representerte noen risiko for mennesker eller miljø.

Den 7. oktober henvendte IAEA seg til medlemslandene og ba dem melde tilbake om egne funn av Ru-106 og om eventuelle hendelser i eget land som kan forklare forekomsten av stoffet i luft. Ingen har så langt på tatt seg ansvaret for utslipp av radioaktivt ruthenium.

Det statlige russiske byrået for meteorologi, Roshydromet, gikk 21. november offentlig ut med russiske måledata for ruthenium. Strålevernet fikk informasjon direkte fra Roshydromet om dette samme dag. Nivåene som er rapportert fra Russland, ser ut til å være på tilsvarende nivå som de høyeste målingene registrert i Vest-Europa. Det ble utvekslet informasjon der vi fra norsk side ba om ytterligere konkretisering av måledata, samtidig som vi informerte om de måledataene vi har i Norge. Disse ble i henhold til vanlig prosedyre oversendt fra

Strålevernet til det internasjonale atomenergibyrået IAEA.

Fra norsk side vil vi alltid ha ønske om å bli varslet eller informert om hendelser i våre naboland, og når flere land gjør målinger av utslipp, slik som i denne saken, vil det alltid være ønskelig å klarlegge hva som kan være kilden til utslippet. Vi forventer således at Russland, og andre land vi har bilaterale varslingsavtaler med, informerer oss dersom det skjer uhell. Dette er også i tråd med IAEOs konvensjon om tidlig varsling.

Vi har på denne bakgrunn rettet en formell henvendelse til Rosatom og spurt om de nå har mer informasjon om saken. Rosatom hevder imidlertid at utslippet ikke kommer fra et av deres nukleære anlegg. Det fremgår av informasjon fra Rosatoms hjemmeside at de nå vil ta initiativ til å utpeke en uavhengig ekspertgruppe med både russiske og europeiske eksperter for å prøve å finne kilden til utslippet av Ru-106. Dette er et initiativ som vi fra norsk side ser positivt på.

Ruthenium-106 er en radioaktiv isotop som bl.a. blir produsert for å brukes i kreftbehandling. Den er også blitt benyttet som energikilde for å generere strøm til navigasjon til sjøs eller i satellitter. Det er ikke forventet at utslippet stammer fra utslipp fra en reaktor. Dette skyldes at man ville ha målt en rekke ulike radioaktive stoffer og ikke bare ruthenium-106 hvis det hadde vært kilden.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:39:26]: Tusen takk for et fyldig svar. Jeg tolker svaret dithen at man fortsatt ikke vet kilden, og at det man kan lese i Aftenposten, er spekulasjoner. Men hvordan vurderer regjeringen situasjonen når det gjelder varsling om radioaktivt nedfall når man fortsatt ikke har kilden, og hvordan vil man følge opp situasjonen på europeisk nivå?

Statsråd Bent Høie [11:40:01]: Dette er et område som Norge jobber med internasjonalt langs flere akser. Multilateralt bidrar Norge i flere samarbeidsformater. Sammen med Australia var Norge pådriver for en ny resolusjonstekst under IAEOs generalkonferanse i september 2017 om økt fokus på regulering av transportabel kjernekraft.

Videre kan en særlig trekke fram arbeid gjennom G7-landenes globale partnerskapsprogram mot masseødeleggelsesvapen, og Den nordlige dimensjons miljøutviklingsfond.

Regjeringens handlingsplan for atomsikkerhet og miljø i nordområdene ble etablert allerede i 1995 og er i dag vårt viktigste virkemiddel for samarbeid om atomsikkerhet i Russland, Ukraina og de andre tidligere sovjetstatene. Det er totalt benyttet om lag 2 mrd. kr til prioriterte prosjekter, og handlingsplanen revideres

hvert femte år og er under revisjon for perioden 2018–2022.

Jeg opplever at Norge er en veldig aktiv deltaker i IAEA-samarbeidet, og det er det som er vår viktigste plattform for nettopp denne typen utveksling av informasjon.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:41:12]: Jeg takker for svaret.

Spørsmål 3

Fra representanten Åslaug Sem-Jacobsen til klima- og miljøministeren:

«I 2013 gikk Høyre, sammen med Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, inn for at eiere av fredede bygninger skulle få skattefradrag for restaureringskostnader og fritak for kommunal eiendomsskatt. Likevel har Høyre unnlatt å følge opp denne saken i den perioden partiet har sittet i regjering.

Hva har skjedd med Høyres politikk på dette feltet i tiden etter?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket.

Spørsmål 4

Jan Böhler (A) [11:41:52]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til barne- og likestillingsministeren:

«Når norske myndigheter skal hjelpe barn som er etterlatte i familiens opprinnelsesland, vil det ofte være viktig å arbeide via foreldre og annen familie som fortsatt bor i Norge. Men da barneloven og barnevernloven ble endret i 2016 for å ivareta barn i utlandet, ble dette knyttet til Haagkonvensjonen av 1996, slik at den ikke har betydning i forhold til land som ikke har underskrevet den, som f.eks. Somalia.

Vil statsråden vurdere lovendringer, slik at loven gjelder for arbeidet med alle etterlatte barn som har fast bosted i Norge?»

Statsråd Solveig Horne [11:42:33]: Regjeringen tar arbeidet om barn som blir etterlatt i utlandet mot sin vilje og utsatt for tvang, vold eller negativ sosial kontroll, på alvor. Vi arbeider nå på flere felt med tiltak.

Barnevernet skal bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår, og de som er bekymret for at et barn kan bli tatt med til utlandet og utsatt for tvang, må kontakte barnevernstjenesten. Barnevernstjenesten skal i slike situasjoner undersøke forholdene, snakke med barnet og eventuelt treffe de nødvendige tiltakene. Barnevernet kan derfor bidra til å forebygge og forhindre at barn etterlates i utlandet. Samarbeidet mellom skole og helse-

myndigheter er også viktig for å gi best mulig hjelp til barn i slike situasjoner.

Når barnet først befinner seg i utlandet, er det mer begrenset hva norske myndigheter kan gjøre. Det er riktig som representanten Böhler viser til, at barnevernsloven ble endret i forbindelse med tilslutning til Haagkonvensjonen i 1996. Før lovendringen gjaldt barnevernsloven kun for barn som oppholder seg i Norge. Men med lovendringen har barnevernet nå fått et utvidet ansvar for barn som har bosted i Norge, men som oppholder seg i utlandet. Barnevernet har nå et ansvar for å gjennomgå bekymringsmeldinger og åpne undersøkelsessaker for barn som oppholder seg i utlandet. Barnevernet kan også treffe vedtak om omsorgsovertakelse.

Det er imidlertid ikke helt presist, slik representanten Böhler framstiller det, at barnevernets ansvar for barn i utlandet kun gjelder når barn oppholder seg i stater som er tilsluttet Haagkonvensjonen. Barnevernet har samme ansvar for barn i utlandet, uavhengig av hvilket land barnet oppholder seg i. I praksis er det likevel en helt annen mulighet for barnevernet til å hjelpe barn som oppholder seg i en annen konvensjonsstat.

Konvensjonen gir regler om informasjonsutveksling og samarbeid mellom myndigheter, og statene er forpliktet til å anerkjenne og fullbyrde andre konvensjonsstaters vedtak. Stater som ikke er tilsluttet konvensjonen, har ikke den samme forpliktelsen. Det er derfor vanskeligere å få en sak tilstrekkelig utredet og få gjennomført norske barnevernstiltak i stater som ikke er tilsluttet konvensjonen.

Når et barn oppholder seg i en stat utenfor konvensjonssamarbeidet, er det primært utenriksstjenesten som kan bistå barnet innenfor de konsulære rammer.

Til spørsmålet til representanten: Når det gjelder hvorvidt barnevernsloven bør endres slik at det vil være mulig å treffe andre typer tiltak for barn i utlandet, eller tvangstiltak overfor foreldre, vil det kreve en større utredning og en lovendring. Jeg er imidlertid litt usikker på om det vil være et effektivt og praktisk tiltak for å hjelpe etterlatte barn i utlandet.

Jan Böhler (A) [11:45:22]: Jeg takker statsråden for et interessant svar.

Dette er et stort problem. Bare i Somalia, da det i 2014 ble undersøkt hvor mange som var der, var det rundt 1 430 barn som var etterlatt der. De har ulike skjebner, det er ikke alle som er i voldelig koranskole, men likevel kan det være alvorlig på andre måter. Jeg er glad for at statsråden er engasjert, og jeg spør om dette fordi jeg har diskutert det med dem som arbeider med problemstillingen, og som har reist dette overfor meg. Jeg spør med åpent hjerte for å høre hva statsråden vil svare. Bekymringen er at barnevernet er for passivt overfor barn som

er sendt til land som ikke har skrevet under på Haagkonvensjonen, og at formuleringen i loven er sånn at det blir vanskelig å finne ut hvordan de skal arbeide. Mitt anliggende er at de skal gjøre mest mulig, og den veien må gå via familiemedlemmer og foreldre som bor her i landet, mens barna er etterlatt. Jeg lurer på hvordan statsråden vurderer om den muligheten brukes godt nok.

Statsråd Solveig Horne [11:46:31]: Vi er klar over den utfordringen som er der. Barnevernet har også forpliktelser overfor barn som ikke er i konvensjonsland. Men det er begrenset – som jeg sa i svaret mitt – hva barnevernet kan gjøre. Derfor er det viktig at barnevernet samarbeider med integreringsrådgiverne og utenriktjenesten. Det er viktig å arbeide via foreldrene og annen familie som bor i Norge. Da er det viktig å komme i dialog med foreldrene. Barnevernet har i dag ikke en plikt til å gi, men de kan likevel tilby, råd og veiledning til foreldre, og eventuelt annen bistand for å få barna tilbake til Norge. Men det er også andre tjenester, som kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, som kan være med og bidra, og familieverntjenesten.

Det er likevel vanskelig, hvis vi gjør en lovendring, å få land som ikke er forpliktet etter konvensjonen, til å forplikte seg når det gjelder norske lover. Vi jobber nå med en ny barnevernslov. Da vil det være naturlig å ta opp dette spørsmålet, uten at jeg kan si at det blir en lovendring.

Jan Bøhler (A) [11:47:38]: Jeg takker for svaret.

Vi vil også spørre om samarbeidet mellom barnevernet og andre etater – som statsråden var inne på – i å forebygge at noen drar, når det kommer bekymringer om det. Vi ser at begrunnelsen f.eks. er at barna har blitt for vestlige, at de er for integrerte. Det er fare for at det skjer tvangsekteskap og kjønnslemlestelse når de sendes av gårde og etterlates. Det er viktig å forebygge det.

Spørsmålet mitt er: Når det gjelder samarbeidet mellom barnevernet, skole, politi, utenriktjenesten, hvordan oppfatter statsråden at taushetsplikten til barnevernet fungerer? Når jeg snakker med de andre etatene, særlig med politiet, sier de at de hører for lite fra barnevernet. Det gjelder ikke bare i denne typen saker, men også i voldssaker, at det er for få bekymringer som tas opp med politiet. Brukes unntaksregelen når det gjelder taushetsplikten aktivt nok av barnevernet i samarbeidet med andre etater?

Statsråd Solveig Horne [11:48:44]: Taushetsplikten skal ikke være til hinder for å hjelpe barn som er i en vanskelig situasjon. Jeg er helt enig med representanten i at noe av det viktigste vi kan gjøre, er å forebygge at disse barna blir sendt til utlandet. Barnevernet er helt

avhengig av å få meldinger fra barnehager, fra skoler, fra helsetjenesten. Da har barnevernet en selvstendig plikt til å undersøke saken og eventuelt sette i verk tiltak – og omsorgsovertakelse hvis de er redd for at barna blir sendt til utlandet. Har barnevernet gjort en omsorgsovertakelse og startet dette, er det også etter barnevernsloven forbudt å ta barna ut av landet. Det er en barnebortføring. Endringer i barneloven har også gjort at barn over 12 år skal samtykke hvis de skal reise til utlandet alene.

Barnevernet er først og fremst avhengig av å få informasjon. Så ser vi nok at barnevernet i enkelte tilfeller kanskje burde gjort bedre undersøkelser, og ikke minst at de burde ha snakket med barna eller ungdommene i disse sakene.

Spørsmål 5

Kjersti Toppe (Sp) [11:50:05]: «Ny studie fra Folkehelseinstituttet avdekker at to tredeler av de som lider av depresjon, 80 pst. av de med angst og over 90 pst. av personer med alkoholmisbruk, ikke blir diagnostisert. 40 pst. av de med alkoholproblemer hadde vært hos lege for å snakke om psykiske problemer eller symptomer, men i de fleste tilfellene ble ikke misbruket fanget opp.

Hvilke tiltak vil statsråden sette i gang som kan sørge for at lidelsene blir diagnostisert, og at de som er syke, kan få den hjelpen de trenger?»

Statsråd Bent Høie [11:50:48]: Jeg vil takke representanten for å ta opp dette spørsmålet. Jeg er selv overrasket over at denne studien ikke har fått mer oppmerksomhet. Det er høye tall som framkommer i studien. Den sier ikke noe om behandlingsbehovet, men jeg tror likevel at en kan si at flere av dem som i dag ikke får behandling, ville hatt stort behov for hjelp.

Vi må øke kunnskapen i befolkningen, både slik at vi blir flinkere til å gjenkjenne symptomer hos oss selv og andre, og slik at vi blir bedre til å vite hvor en kan få hjelp. Vi må også gjøre god hjelp lettere tilgjengelig.

Vi innfører livsmestring og folkehelse i skolen. Jeg håper dette kan bidra til å redusere stigma og gjøre at flere søker hjelp. Arbeid mot stigmatisering er også et viktig mål i strategien for god psykisk helse.

Arbeidet med å utvikle lavterskeltilbud må fortsette, slik at hjelpen er tilgjengelig raskt og lokalt. Det vil senke barrieren for å oppsøke hjelp. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten, rekruttering av psykologer i kommunene, implementeringen av tilbud som Rask psykisk helsehjelp og internettassisterte behandlingstilbud skal videreutvikles.

I rundskriv om dokumentasjon og diagnostisering når det ytes helsehjelp ved lavterskeltilbud, som kom tidligere i år, presiseres det at kartlegging og vurdering av hver enkelt pasients utfordringer og behov er nødvendig for at pasienten skal få nødvendig og forsvarlig hjelp.

Implementeringen av pakkeforløp innenfor psykisk helse og rus starter i 2018. De tre pakkeforløpene for utredning i psykisk helsevern for voksne, utredning i psykisk helsevern for barn og unge og utredning og behandling i tverrfaglig spesialisert rusbehandling er først ute. Disse inneholder anbefalinger om kartlegging og skal bidra til mer systematisk utredning. Dette vil forhåpentligvis øke utredningskompetansen hos helsepersonell og komme alle pasienter – også de utenfor pakkeforløpene – til gode. I nasjonal retningslinje for behandling og rehabilitering av rusmiddelproblemer og avhengighet inngår også en omtale av alkoholproblemer.

Andelene som mottar behandling i denne studien, er på linje med flere utenlandske studier. Men det er første gang en slik studie er utført i Norge, og vi kan ikke si oss fornøyde med slike funn. Folkehelseinstituttet skal i samarbeid med HUNT forskningscenter gjennomføre en pilot i 2018, som kan gi oss mer informasjon om situasjonen i Norge. Vi tar med oss kunnskap fra disse studiene når vi arbeider videre for å styrke psykisk helsefeltet og rusfeltet i årene framover.

Kjersti Toppe (Sp) [11:53:30]: Takk for svaret. Eg forstår at statsråden òg er opptatt av dette. Det er rart at dette ikkje får meir merksemd, for det er jo ei grov forskjellsbehandling av pasientar ut frå diagnose, og det viser at sjukdomar har forskjellig status, og at det er store tabu på enkelte område.

Eg takkar òg for svaret, som viser moglege område for betring. Men dette er kanskje meir vanskeleg enn vi vil innrømme, sjølv om det eigentleg burde vore lett.

Det er ein ting eg saknar i svaret, og det er fastlegane. Er det nokon som ein oppsøker med f.eks. eit alkoholmisbruk, så er det jo fastlegen. Men det står at hos 40 pst. av dei med eit alkoholproblem som har kontakta lege, vert ikkje misbruket oppdaga.

Kva ønskjer statsråden å gjera med det? Eg går ut frå at han ser samanhengen med fastlegen si rolle òg oppi denne problematikken.

Statsråd Bent Høie [11:54:34]: For det første er jeg helt enig. Jeg ser også at denne studien står i kontrast til en del av dem som – også fra tjenesten – i den offentlige debatten i større grad har problematisert det som en beskriver som at mennesker som har vanlige utfordringer i hverdagen, blir overbehandlet innenfor dette området, som er psykisk helse. Denne studien forteller det som for så vidt også har vært mitt hovedpoeng i den de-

batten, at det ikke er det som er hovedutfordringen i Norge. Hovedutfordringen i Norge er fortsatt at mennesker som har reelle psykiske helseutfordringer, ikke får rask nok og god nok hjelp.

Fastlegene er helt klart sentrale i dette arbeidet. Det er ofte fastlegen vi går først til når vi har utfordringer. Spesielt innenfor psykisk helse og rus er noe av verdien med fastlegen at en skal ha kontinuitet i forholdet. En kjenner gjerne familieforholdene og lokale forhold, og fastlegen har dermed et større grunnlag for å ha samtaler med pasienten om nettopp disse spørsmålene.

Kjersti Toppe (Sp) [11:55:41]: Takk for svaret. I det siste spørsmålet vil eg visa til ei sak som var oppe i haust, som eg veit òg vart debattert i media, som omhandla ein statistikk som viste at ein stor del av pasientane med psykiske lidingar som var overlatne til psykisk helsevern, vart avviste, utan ein gong å verta vurderte av ein spesialist. Der òg ser vi at denne gruppa vert behandla på ein heilt annan måte enn om ein har ein somatisk sjukdom, har knekt eit bein eller har ei hjarteliding. Da får ein i alle fall ei vurdering. Pasientar med psykiske lidingar vert i stor grad avviste. Det er òg ein heilt uholdbar statistikk.

Ser statsråden samanhengen i dette, og korleis vil han samla gripa fatt i dette på ein kanskje tydelegare måte enn det ein i helsetenesta og frå politisk hald har gjort tidlegare?

Statsråd Bent Høie [11:56:41]: Ja, jeg også reagerer på de tallene, for dette er jo situasjoner hvor fastlegen har snakket med pasienten om psykisk helse-utfordringer, men hvor en har opplevd at en selv kommer til kort med å kunne gi god nok utredning eller behandling, så ber en om hjelp fra spesialisthelsetjenesten, men blir avvist. Det synes jeg er alvorlig. Det kan godt tenkes at behandlingsnivået ikke burde vært spesialisthelsetjenesten etter at en utredning var gjort, men det er i alle fall et uttrykk for at fastlegen og pasienten har bedt om hjelp, men blir avvist og i mange sammenhenger da blir overlatt til seg selv.

Dette er noe av bakgrunnen for strategien for psykisk helse som regjeringen allerede har lagt fram. Vi jobber nå med å styrke dette feltet på mange områder, men jeg er opptatt av at det må skje både i kommunehelsetjenesten og i spesialisthelsetjenesten i årene framover.

Spørsmål 6

Fra representanten Bjørnar Moxnes til helse- og omsorgsministeren:

«Aftenposten avslørte tirsdag at over 200 norske kommuner og helseforetak har hatt avtale med selska-

pet Orange Helse om levering av helsevikarer. Selskapet har fakturert det offentlige Norge nær 1 milliard kroner. Eierne organiserer virksomheten i lavskattland og har hatt transaksjoner gjennom et skatteparadis.

Hvordan mener statsråden at hensynet til pasientsikkerheten ivaretas når kommuner og helseforetak bruker vikarer fra bemanningsbyråer, og hva tenker statsråden om at skattepenger havner i skatteparadiser?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller da representanten ikke er til stede.

Spørsmål 7

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:57:58]: Spørsmålet mitt lyder:

«Spørsmålet om forholdet mellom nasjonal styring og lærerens faglige skjønn har vært oppe til debatt gjentatte ganger. I sitt svar til meg i spørretimen 22. november oppfattet jeg at statsråden viser til fagfornyelsen som svar på hvordan dette skal ivaretas. Men i departementets svar på anmodningsvedtak nr. 7, 11. oktober 2016, så svarer departementet at hovedtrekkene i kvalitetsvurderingssystemet skal beholdes.

Vil statsråden sørge for at fagfornyelsen også følges opp av en gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:58:36]: Nå må jeg først si at jeg tror en viss spenning mellom nasjonal styring og lærernes faglige skjønn kan være ganske produktiv. Med andre ord mener jeg at det er en debatt som må holdes levende, og det er en viktig debatt å ha. Og det er ikke sikkert at det går an å trekke opp grensene en gang for alle.

Så er det viktig når man diskuterer kvalitetsvurderingssystemet – som jo høres ganske stort og mystisk ut – at vi er veldig tydelige på hva det er, for det er ikke slik at kvalitetsvurderingssystemet bare handler om å måle hva elevene lærer på skolen. Det er med andre ord ikke bare de nasjonale prøvene, f.eks., som kanskje er det mest kjente. Det er like viktig at lærere, skoler og myndigheter får informasjon om hvordan skolene ivaretar viktige deler av sitt brede samfunnsmandat. For eksempel er Elevundersøkelsen en viktig del av kvalitetsvurderingssystemet.

I vår – riktignok under forrige storting – la vi frem en stortingsmelding, Lærelyst, hvor vi også la frem en god og grundig beskrivelse av hva kvalitetsvurderingssystemet inneholder. I den meldingen sa vi også at når fagfornyelsen og læreplanfornyelsen er over – og de har jo til hensikt å lage kortere, enklere læreplaner, som også skal gi lærerne større faglig spillerom enn i dag – er det

også naturlig at man ser om det trengs noen justeringer i kvalitetsvurderingssystemet. Men når vi sier at hovedtrekkene ligger fast, er det rett og slett fordi denne regjeringen er for f.eks. Elevundersøkelsen, vi er for at vi skal ha de nasjonale prøvene som vi har i dag, og vi er også for at det skal være et tilbud med mange frivillige prøver, som altså kommunene eller enkeltskoler kan velge å bruke, men som ikke er pålagt fra nasjonalt hold. Vi mener det er bra at man har noen muligheter til å undersøke mer eller ha ekstraprøver i skolen dersom man ønsker det.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:00:38]: Da har vi fått et ja til en ny gjennomgang. Men samtidig har kvalitetsvurderingssystemet vært løftet fram av lærerne som en del av deres utfordringer i deres hverdag som lærere, og virkelighetsforståelsen hos statsråden og lærerne er ulik.

Fagfornyelsen er betimelig, og vi ser fram til utfallet. Vi ønsker alle økt faglig handlingsrom til beste for elevene, og lærerne er utvilsomt viktige nettopp for elevene – og vil sette regjeringens kvalitetsvurderingssystem ut i livet. Likevel opplever vi forslag etter forslag som undergraver utdanningen, funksjonen og profesjonen til lærerne.

Siden statsråden er opptatt av mål og resultater, spør jeg: Kan det dokumenteres at det er manglende formell fagkompetanse hos den enkelte lærer som er bakgrunnen for utfordringene i skolen og en del av bakgrunnen for fagfornyelsen?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:01:32]: For det første har ikke jeg varslet en gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet; jeg har sagt at det er naturlig – som jeg også sa til Stortinget i vår – å se om det trengs noen justeringer. Og så er det semantikk og at man legger forskjellige ting i det, men en gjennomgang høres nok litt mer omfattende ut enn det vi har sagt at vi ønsker.

Utgangspunktet for fagfornyelsen er ikke kompetansen som lærerne har. Utgangspunktet for fagfornyelsen er i hvert fall to ting. Det er for det første at dagens læreplaner er dels veldig omfattende, dels lite koordinerte, og at det er behov for å ha læreplaner som er mer stricte, som går mer til kjernen av faget, og som også gir lærerne større profesjonelt handlingsrom, og dette er en prosess som vi gjør sammen med lærerne. For det andre er det slik at vi ønsker at en del ferdigheter og egenskaper som vi mener blir viktige i fremtiden, f.eks. kritisk tenkning, skal komme tydeligere frem i læreplanene.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:02:32]: En justering får vi. Det kan vi for så vidt leve med. Jeg tenker at nettopp dette med profesjonelt handlingsrom og kompetansen til lærerne er et gode.

En av regjeringens uttalt viktigste saker er nettopp innføring av en femårig masterutdanning for lærere, og i dag melder NRK at det er en alenemor som har startet på lærerutdanningen ved Nord universitet som har mistet støtte til å gjennomføre sin utdanning. Nav sier i et brev at hun ikke anses å være i nødvendig og hensiktsmessig utdanning.

Da lurer jeg på om statsråden deler Navs vurdering om at en femårig lærerutdanning ikke er en nødvendig og hensiktsmessig utdanning, eller om det kun er personer med overgangsstønad som ikke bør kunne bli lærere.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:03:22]: Vi har gått i bresjen for – det er jo vår fortjeneste – at vi får en femårig masterutdanning i Norge. Så vidt jeg husker, har Senterpartiet vært – og er fortsatt – veldig skeptiske til det, man ønsker ikke den type reform av lærerutdanningen, som for øvrig også Utdanningsforbundet og pedagogstudentene er for.

Den konkrete saken i NRK dreier seg om reglene som, så vidt jeg forstår, Stortinget har satt for overgangsstønaden, som er en ordning som ligger under arbeids- og sosialministeren. Med andre ord er ikke jeg den rette statsråden til å svare på hvordan Nav praktiserer sine regler, eller hvorvidt det regelverket skal endres. Men jeg kan si helt generelt at vi er opptatt av å rekruttere flere lærere, vi er opptatt av at flere skal utdanne seg til å bli lærer, og jeg kommer selvfølgelig også til å spørre min kollega arbeidsministeren om hun mener at dagens system ivaretar det på en god nok måte.

Spørsmål 8

Presidenten: Dette spørsmålet, frå Per Olaf Lundteigen til arbeids- og sosialministeren, vert svart på av kunnskapsministeren på vegner av arbeids- og sosialministeren, som er bortreist.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:04:33]: «Det skal være høring i det litauiske parlamentet 15. desember 2017 om hva sjukepleiere fra Litauen har opplevd hos selskaper som var eid av norske Orange Group.

Kan statsråden gi en oversikt over det offentliges (kommuner, helseforetak m.m.) kjøp av tjenester fra 'Orange-strukturen', ifølge Aftenposten 29. november, og presentere tall for 2015, 2016 og 2017 fordelt på kommuner, helseforetak m.m. i kroner på antall innleide personer, samt deres lønns- og arbeidsvilkår og tilhørende innbetaling av skatt og avgift?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:05:10]: Jeg har ikke tilgang til og derfor dessverre ikke mulighet til å legge frem de veldig detaljerte opplysningene fra nor-

ske kommuner og helseforetak som representanten etterspør.

Utgangspunktet for spørsmålet er en sak som dreier seg om innleie av vikarer i helsetjenesten, og det reises spørsmål ved om de innleide arbeidstakerne fra bemanningsforetaket Orange har fått de lønns- og arbeidsvilkårene de hadde krav på. Slik saken er fremstilt, kan det tyde på at flere ikke har fått det. I så fall – jeg understreker i så fall – kan aktørene i saken ha opptrådt i strid med norsk lov.

Jeg har ikke nærmere informasjon om saken og må derfor uttale meg på generelt grunnlag. En virksomhet har selvsagt plikt til å innrette seg etter de krav som gjelder, og sørge for at ytelsene til arbeidstakerne er i samsvar med hva som kreves – med andre ord at folk har de lønns- og arbeidsvilkårene som vi har bestemt at de skal ha i Norge.

Det offentlige har også sine forpliktelser når de kjøper tjenester. Utgangspunktet er en sak som dreier seg om innleie av vikarer i helsetjenesten, og da er det altså spørsmål om de innleide arbeidstakerne fra bemanningsforetaket har fått de lønns- og arbeidsvilkårene de hadde krav på. Som sagt har ikke jeg detaljert informasjon om denne saken, og det blir da fortsatt generelle kommentarer.

Uansett bransje er det et krav om likebehandling for all innleie fra bemanningsforetak. Det betyr at bemanningsforetaket skal sørge for at den utleide arbeidstakeren minst har de vilkår hun ville fått dersom hun i stedet hadde vært ansatt hos innleier. Innleier har plikt til å gi de opplysningene som er nødvendige for at bemanningsforetaket skal kunne ivareta kravet om likebehandling.

I offentlig sektor gjelder dessuten forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter. Forskriften skal bidra til at ansatte i virksomheter som utfører tjenester for offentlige arbeidsgivere, ikke har dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det som følger av gjeldende allmenngjøringsforskrifter eller landsomfattende tariffavtaler. Forskriftene har også en bestemmelse om at oppdragsgiver skal stille krav i kontrakten om at ansatte hos leverandører og eventuelle underleverandører, som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, har lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med regelverket.

Offentlige oppdragsgivere har videre en plikt til å kontrollere at kravene til lønns- og arbeidsvilkår for arbeidstakerne er i tråd med den landsdekkende tariffavtalen. Offentlige institusjoners oppfølging av inngåtte kontrakter er en viktig del av oppfølgingen av regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet, og undersøkelser har vist at oppfølgingen kan bli bedre.

For å legge til rette for den kontroll som offentlige oppdragsgivere skal utføre, samarbeider Arbeids- og so-

sialdepartementet med Arbeidstilsynet, Difi og KS om å utarbeide en veiledning om dette regelverket. Selv om det fortsatt er en vei å gå og jeg ikke vil uttale meg konkret om denne enkeltsaken, vil jeg likevel påpeke at stadig flere kommuner har tatt tak i utfordringene knyttet til å forhindre useriøsitet og arbeidslivskriminalitet.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:08:06]: Det er ikke noen tilfeldighet at det er store oppslag, og ikke minst har Aftenposten gjort en forbilledlig jobb med dette temaet. Ved disse oppslagene har det kommet fram at svært mange, ja over 50 kommuner som har hatt avtaler med helsevikarbyrået Orange Helse, ikke har sjekket lønnen til vikarene de leide inn.

Når statsråden nå sier at han ikke har tilgang til det jeg ba om, forventer jeg at statsråden kan skaffe tilgang til det på et senere tidspunkt, for det er ikke mulig å ha en oppfølging av dette uten at en vet konkret hva en snakker om. Det er så mange spesialiteter i dette regelverket at en er nødt til å gå konkret til verks.

Bare et kort spørsmål: KS-advokat Tor Allstrin sa at dette er et krevende område for kommunene, bl.a. fordi det er noe usikkert hvor langt denne kontrollplikten går ifølge forskriften. Er statsråden enig i at det er uklarerhet?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:09:16]: Hvorvidt det er mulig å skaffe detaljerte tall fordelt på kommuner, helseforetak m.m. i kroner på antall innleide personer samt lønns- og arbeidsvilkår og tilhørende innbetaling av skatt og avgift, tør ikke jeg svare klart på nå.

Det som vel er utgangspunktet her, er at dette ikke i utgangspunktet er opplysninger som man alltid samler inn fra kommuner og helseforetak. Det tror jeg vel heller ikke representanten Lundteigen, som jeg kjenner som en sterk kritiker av unødvendig rapportering og byråkrati, er interessert i at vi skal innføre som en plikt.

Så vil jeg igjen understreke generelt at det er viktig at man skiller det som er den mer generelle diskusjonen om sosial dumping, fra det som er tilfeller av arbeidslivskriminalitet. I de øyeblikkene man bryter norsk lov, er det arbeidslivskriminalitet vi snakker om – selvfølgelig da på et helt generelt grunnlag. Da er det også de riktige myndigheter som må ta tak i det.

Jeg er ikke i stand til på stående fot å foreta en juridisk vurdering av KS-advokatens uttalelser. Det må representanten eventuelt følge opp med et ytterligere spørsmål, skriftlig.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:10:21]: Det er helt korrekt at jeg er sterk motstander av at kommuner og andre skal sende inn mye dokumentasjon, fordi det i for liten grad skaper framgang. Det som er viktig, er at vi kraftsamler på de viktigste temaene. Her er det et viktig tema. Her er et tema som viser at det som skjer i offent-

lig virksomhet, kommuner og helseforetak, er en så stor sak at den kommer til det litauiske parlamentet, anført av regjeringspartiet, alliansen av bønder og de grønne.

Da er det vesentlig at vi i Norge har klarhet i hva det er som faktisk skjer. Da er det viktig at vi får den nødvendige kontrollen på dette.

Mitt spørsmål er: Vil statsråden sette inn en ekstra innsats for å framskaffe de nødvendige dokumenter, slik at en kan gi ambassaden i Litauen nødvendig informasjon ved høringen?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:11:28]: Hvorvidt det er mulig eller ønskelig å framskaffe disse veldig konkrete tallene fra kommunene, og om det er en hjemmel for å gjøre dette, tør jeg heller ikke svare på på stående fot.

Men når det gjelder kjernen i problemstillingen som representanten Lundteigen tar opp, nemlig utfordringer, problemer knyttet til arbeidskraft som beveger seg på tvers av landegrensene i Europa, har regjeringen en klar, tydelig politikk mot sosial dumping, mot arbeidslivskriminalitet. Det er også nylig sendt på høring nye regler og tiltak rettet inn mot bemanningsbransjen. Hele veien er ikke poenget at man skal kriminalisere eller mistenkeliggjøre enhver utenlandsk arbeidstaker, ei heller enhver som driver bemanningsbyrå, men at vi skal drive i henhold til norske regler. De norske reglene er der også fordi vi ønsker å opprettholde hovedtrekkene i det arbeidslivet vi har i dag.

Spørsmål 9

Presidenten: Dette spørsmålet, frå Arild Grande til arbeids- og sosialministeren, vert svart på av kunnskapsministeren på vegner av arbeids- og sosialministeren, som er bortreist.

Arild Grande (A) [12:12:43]: «Arbeidsmiljøloven balanserer de ansattes trygghet med et fleksibelt arbeidsliv og har bidratt til høy produktivitet. Under Høyre- og Fremskrittsparti-regjeringen har det kommet stadige angrep på arbeidsmiljøloven. I Dagens Næringsliv 30. november er arbeidsministeren nølende til forslag fra Fremskrittspartiet og Venstre om å gi uorganiserte de samme muligheter for dispensasjoner fra de lovfestede arbeidstidsreglene som organiserte.

Planlegger regjeringen endringer i arbeidsmiljøloven som vil gi en slik adgang?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:13:18]: Først til ordlyden i spørsmålet: Jeg er selvfølgelig ikke enig i at regjeringen har angrepet eller svekket arbeidsmiljøloven. Vi har foretatt en del ganske moderate endringer

og justeringer for å gjøre arbeidsmiljøloven mer fleksibel og tilpasset et moderne arbeidsliv, uten at det har svekket det vernet som arbeidstakerne har i Norge. For øvrig er det en kjent sak at dette var tanker som også Arbeiderpartiet, under daværende Stoltenberg-regjering, jobbet og syslet med. Jeg antar at representanten ikke mener det automatisk utgjør et angrep på arbeidsmiljøloven.

Prinsippet i dagens lov er at det er en tredeling. Det er rett og slett, for å si det veldig enkelt, sterkere beskyttelse av arbeidstakere som ikke er organisert. Da har man mindre muligheter til å avtale fleksible ordninger enn for arbeidstakere som er organisert lokalt, og det er enda større muligheter for fagforeninger med såkalt innstillingsrett – altså i praksis med over 10 000 medlemmer – til å avtale fleksible arbeidstidsordninger.

De endringene som regjeringen gjennomførte i 2015, økte handlefriheten betydelig når det gjelder hva som kan avtales lokalt i virksomheten. Det er nå mulig å inngå avtale lokalt om opptil 12,5 timer arbeid per dag, 69 timer samlet arbeidstid i én enkelt uke. Det er viktig å understreke at dette gjelder når det er lokal avtalerett for dem som er organisert. Dette er innenfor trepartssamarbeidets rammer, en videreføring av det prinsippet som ligger i arbeidsmiljøloven også i dag. Så kan Arbeidstilsynet også gå inn og gi dispensasjon for å få på plass arbeidstidsordninger som er ønsket av både arbeidsgivere og arbeidstakere. Det er også viktig.

Arbeidstidsreglene har vært vurdert i flere utvalg. Senest i 2016 la Arbeidstidsutvalget frem sin innstilling. Utvalget mente at dagens system i all hovedsak fungerer godt. Utvalget skriver om avtaleadgangen til de ulike avtalenivåene og hvilke unntak som kan avtales på det enkelte nivå. Etter utvalgets syn i hovedsak gir det uttrykk for en hensiktsmessig balanse med tanke på styrkeforholdet mellom partene.

Så til det konkrete svaret på representantens spørsmål: Regjeringen har fulgt opp utvalgets anbefalinger med enkelte endringer i regelverket, mens andre temaer behandles i videre dialog med arbeidslivets parter.

Arild Grande (A) [12:15:40]: Jeg takker for svaret.

Det statsråden kaller moderate endringer i arbeidsmiljøloven, brukes nå i dag flittig for å løse opp strukturene i arbeidslivet for å bidra til at flere blir ansatt på midlertidige kontrakter. Det skal vi få rikelig anledning til å komme tilbake til senere.

Det som gir mange grunn til uro nå, er signaler som kommer fra komitéleder Erlend Wiborg i arbeids- og sosialkomiteen, og også fra representanter fra Venstre, om at man tidligere har forsøkt seg på å gjøre endringer i dette, og at man vil prøve seg igjen. Statsråden svarer svært nølende på det.

Jeg registrerer det svaret som gis fra Stortingets talerstol nå, om at man ser seg tilfreds med det som ligger til grunn i dagens system. Det må jo bety at komitéleder Erlend Wiborg ikke har noen påvirkning på dette, og det ville være en nyttig avklaring. Kan statsråden bekrefte det?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:16:45]: Hvis man slår opp i et leksikon på definisjonen av et retorisk spørsmål, tror jeg representanten Grandes spørsmål ville stått som et prima eksempel på det. Det går selvfølgelig ikke an å svare på det slik det er formulert. Selvfølgelig har regjeringens partienes representanter på Stortinget stor innflytelse, avgjørende innflytelse på regjeringens politikk, men det jeg beskriver, er det som er regjeringens politikk, den linjen regjeringen har fulgt, og den linjen som regjeringen også har planlagt å følge. Men det er naturlig at man også diskuterer nye problemstillinger som kommer opp.

Jeg mener at denne regjeringen i løpet av disse fire årene har vist at vi klarer både å fornye offentlig sektor, modernisere og få moderate endringer i arbeidsmiljøloven, og at vi fortsatt klarer å bevare den grunnleggende styrken i det norske trepartssamarbeidet som vi har hatt. Det virket kanskje ikke slik i alle ukene i valgkampen vi var igjennom, men i bunn og grunn tror jeg det norske trepartssamarbeidet har klart seg fint gjennom disse årene.

For øvrig er det, så vidt jeg har registrert, selv om jeg ikke jobber med dette til daglig, ikke riktig at det har blitt flere midlertidig ansatte i arbeidslivet.

Arild Grande (A) [12:17:50]: Det som vi ser brer om seg, er nye kontrakter som utnytter det handlingsrommet som regjeringen har skapt når det gjelder midlertidighet, som ikke defineres som midlertidighet, nettopp fordi det ikke avviker fra det som er den daglige driften. Det skal vi få rikelig anledning til å komme tilbake til, både i spørsmål til statsråder og i debatter i media.

Jeg registrerer at regjeringen med dette har lagt saken død i denne omgang, at utspillene fra Fremskrittspartiet og Venstre i denne saken er lagt til jorden som ikke aktuelle å følge opp. Det er jeg i og for seg glad for. Jeg registrerer også at partene i arbeidslivet har vært opptatt av at det ikke skal rokke ved balanseforholdet her. Både arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene ønsker at det er forutsigbarhet og trygghet rundt dette, og jeg er glad for at utspillene fra bl.a. Erlend Wiborg ikke vil bli fulgt opp av regjeringen.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:18:54]: Jeg slet litt med å oppfatte et spørsmål her, men jeg viser til svaret på det forrige spørsmålet.

Det er også slik at en av de tingene som veldig raskt ble tydelig, var at regjeringen, da man gjorde endringer i arbeidsmiljøloven i 2015, også ønsket å beholde det som var strukturen og oppbyggingen i dagens arbeidsmiljølov.

Jeg synes det må være et tankekors for en del av opposisjonspartiene at hvis man har en for rigid arbeidsmiljølov, som ikke er tilpasset det arbeidslivet som faktisk er der ute – og også ønsket av mange arbeidstakere – risikerer vi å underminere arbeidsmiljøloven og i verste fall skape et regelverk som ikke etterlevs i praksis. Det er nok dessverre eksempler på at vi noen ganger kan holde oss med lover og regler i Norge som ser fine ut på papiret, men som i praksis ikke etterlevs der ute, og da gir de heller ikke den beskyttelsen de skal, til arbeidstakerne.

Spørsmål 10

Anette Trettebergstuen (A) [12:20:07]: «I budsjettforliket ble det lagt inn et kutt på 16 millioner kroner til Filmfondet. Dette kom som et sjokk på bransjen, og på opposisjonen, for det er ikke lenge siden Stortinget inn gikk et filmforlik der man bad regjeringen satse, ikke kutte, på norsk film- og TV-dramaproduksjon.

Hvorfor mener statsråden at Filmfondet skal ta dette kuttet på 16 millioner kroner?»

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:20:34]: Først har jeg lyst til å si at det er hyggelig å ha Trettebergstuen tilbake i Stortinget og ønsker henne velkommen tilbake etter endt mammaperm.

Når det er sagt, er det sånn at regjeringen er opptatt av å legge til rette for en profesjonell filmbransje med sunn økonomi. Det er et av de fire filmpolitiske målene våre, og det er avgjørende for den samlede måloppnåelsen på feltet. Vi trenger en bærekraftig og solid filmbransje som er i stand til å utnytte de mulighetene som ligger i den digitale utviklingen som nå skjer.

Derfor er jeg glad for at vi har en veldig god offentlig finansiering av film i Norge. Vi har en betydelig offentlig finansiering – helt fra utvikling av produksjon til distribusjon og formidling. Den samlede satsingen på filmformål i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2018 utgjør, som representanten kjenner til, 796 mill. kr, hvorav Filmfondet får over 505 mill. kr. Vi har også sørget for mer midler til filmfeltet, utenom Filmfondet. Blant annet har regjeringen styrket satsingen på regionale filmvirksomheter, som er gitt nær en dobling av tilskuddet til regionale filmfond, med tilskudd til et filmsentertilbud i Oslo, og vi har sørget for at alle landets regioner nå har et filmsentertilbud.

Vi har sørget for kapital og kompetanse til norske dataspillselskaper, som ønsker å styre markedet gjennom Spill ut i verden-prosjektet. Og vi har opprettet en incentivordning som hittil har sørget for at flere av de store internasjonale innspillingene har blitt lagt til Norge, noe som gir positive ringvirkninger for både norske filmarbeidere og næringsliv for øvrig.

Kuttet på 16 mill. kr til Filmfondet er som kjent et resultat av de budsjettforhandlingene som har funnet sted i Stortinget, mellom regjeringspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti. Regjeringens opprinnelige budsjettforslag var som sagt høyere, men i forhandlinger må alle partier gi og ta så lenge ingen har flertall alene. Det jeg først og fremst er glad for, er at disse fire partiene har samlet seg om et meget godt budsjett for landet neste år.

Anette Trettebergstuen (A) [12:23:11]: Det er mulig kulturministeren synes det er et godt budsjett for landet, men at det er et skuffende budsjett for filmbransjen, er det ingen tvil om. I de siste fem budsjettene har vi sett at denne regjeringen har nedprioritert kulturfeltet systematisk. At filmpolitikken og Filmfondet er på den størrelsen det er, skyldes i stor grad rød-grønn politikk. Etter at denne regjeringen kom til makten, har man kuttet eller latt bevilgningen stå på stedet hvil. Et allerede dårlig forslag til statsbudsjett har nå blitt verre med dette kuttet på 20 mill. kr – 16 mill. kr av dem til Filmfondet.

Det betyr at man enten må kutte bort en spillefilm, halvparten av spillsatsingen, alle filmfestivalene eller toppfinansieringen av fire dramaserier. Hvor mener statsråden at filmbransjen nå skal kutte?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:24:08]: Det er ikke riktig som representanten Trettebergstuen sier, at ikke kultursektoren blir prioritert. Det blir den, for regjeringen øker budsjettet til kulturlivet år etter år. Det har aldri vært høyere enn det budsjettet som nå skal vedtas.

I budsjettet som regjeringen la frem, var denne posten høyere. Men alle departementer må være innstilt på endringer når det forhandles her i Stortinget – det må også jeg være.

Det er Norsk filminstitutt som skal fordele filmfondet for 2018 på en sånn måte at det fremmer produksjon, lansering og visning av norsk film på best mulig måte. Jeg har tillit til at Norsk filminstitutt også i 2018, som de har vist tidligere år, forvalter det antall kroner som Stortinget stiller til disposisjon, på en fornuftig måte og til beste for norsk film.

Anette Trettebergstuen (A) [12:25:18]: Jeg vil bare gjenta at denne regjeringens politikk for filmbransjen nå i fire år har handlet om brutte løfter og senkede am-

bisjoner. Med forslaget til statsbudsjett lå man allerede 34 mill. kr under 2016-nivå, så det å si at filmfeltet har blitt prioritert, er direkte feil. Bransjen, som vet hvor skoen trykker, sier at det er trangt, man må slåss om midlene, og med dette kuttet på 16 mill. kr til Filmfondet blir det enda verre.

Jeg listet i sted opp hva dette kuttet vil kunne ha å si med praktisk bortfall av f.eks. en spillefilm, filmfestivalene, halvparten av spillutviklingen eller fire tv-dramaserier. Når statsråden sier at budsjettet er et godt budsjett, hva er det statsråden har skjønt, som ikke film- og tv-dramabransjen har skjønt?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:26:18]: Jeg vil gjenta det jeg sa i mitt første svar. Når jeg sier at dette er et godt budsjett, er det et godt budsjett for landet. Det vi er opptatt av fra regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre, er å sørge for en god helhet, for omstilling, at det skapes nye arbeidsplasser, for trygghet og at det satses videre på utdanning.

Det er dessverre sånn at det skjer noen omdisponeringer som vi må forholde oss til. Og de omprioriteringene som må gjøres, er det Norsk filminstitutt som må gjøre. Jeg har stor tillit til at de kommer til å gjøre de prioriteringene på en god måte, til beste for norsk film. Av de om lag 800 søknadene som kom inn f.eks. i 2016, er det noen som til neste år vil få mindre, men jeg er helt sikker på at vi fortsatt kommer til å se mange fantastiske storfilmer som er norskprodusert i årene fremover.

Spørsmål 11

Anniken Huitfeldt (A) [12:27:35]: «Regjeringen og Forsvarsdepartementet foreslo i langtidsplanen for Forsvaret i juni 2016 å legge ned heimevernsbasen Setnesmoen. I landmaktproposisjonen i oktober 2017 foreslo regjeringen å opprettholde Setnesmoen.

Fikk Stortinget et forslag basert på feilaktig informasjonsgrunnlag da saken ble lagt fram for Stortinget i juni 2016?»

Statsråd Frank Bakke-Jensen [12:28:03]: Først vil jeg bare være helt konkret når det gjelder spørsmålet fra representanten Huitfeldt: Nei, det er min oppfatning at Stortinget i forbindelse med framleggelsen av langtidsplanen i juni 2016 ikke fikk et forslag basert på feilaktig informasjonsgrunnlag.

Distriktsstabene representerer en operativ kapasitet i Heimevernet. I tillegg til å lede område- og innsatsstyrkene har de en viktig oppgave med å koordinere lokalt mot sivile myndigheter og allierte avdelinger.

Regjeringen har samtidig vært tydelig på at anbefalingene i langtidsplanen om å legge ned distriktsstaben

i Møre og Fjordane heimevernsdistrikt og Setnesmoen leir primært var basert på kostnadmessige vurderinger. Et slikt grep skulle frigjøre midler til å styrke distriktsstabene i nord samt etablere et taktisk ledelselement på Terningmoen. Dette var også i tråd med forsvarssjefens fagmilitære råd. Regjeringen anbefalte dertil at det skulle gjennomføres en helhetlig landmaktutredning for å se på om strukturen og organiseringen var tilpasset framtidige oppgaver og trusler, eller om det var behov for tilpasninger.

Stortinget sluttet seg til alt dette og ba om at landmaktutredningen måtte se på Hærens og Heimevernets oppgaver, struktur og kapasiteter i en helhetlig sammenheng. Stortinget vedtok også å videreføre HV-11, noe Arbeiderpartiet også stilte seg bak. I budsjettforliket ble det også lagt inn ekstra penger til å opprettholde Setnesmoen.

I landmaktutredningen ble ulike alternativer for både Hæren og Heimevernet vurdert. Økonomiske rammer har også i dette arbeidet vært førende for anbefalingene. I den helhetlige gjennomgangen var det både økonomisk rom og operativt rasjonale for bl.a. å videreføre distriktsstaben for HV-11 på Setnesmoen.

I landmaktproposisjonen presenterte vi løsninger som øker kampkraften i Finnmark og viderefører brigaden med moderne og framtidsrettede kapasiteter. For Heimevernet åpner bl.a. mulighetene seg for å videreføre dagens struktur med 11 distrikter.

Jeg må få lov å spørre, all den tid det ved behandlingen i Stortinget av langtidsplanen åpnet seg et økonomisk rom for å videreføre distrikt 11 og Setnesmoen, og at Arbeiderpartiet stemte for det den gangen: Er det sånn at Arbeiderpartiet nå ikke lenger er så opptatt av å videreføre Setnesmoen?

Anniken Huitfeldt (A) [12:30:26]: Jeg vet ikke om statsråden helt har forstått spørretimeinstituttet, men det er altså opposisjonens privilegium å spørre. Jeg støtter vedtaket, jeg har stemt for det. Men det er åpenbart at regjeringa har skiftet syn, og da lurer jeg på: Er det på grunn av økonomi den har blitt endret? Det har «åpnet seg et økonomisk rom», sier statsråden. Han sier videre at Stortinget bevilget ekstra penger til Setnesmoen. Det stemmer ikke. Det ber jeg i så fall statsråden legge fram dokumentasjon på. Det vil jeg følge opp i et skriftlig spørsmål, for det ble lagt inn ekstra penger i Stortinget til HV i Troms og Finnmark, der behovet var størst.

Jeg støtter opprettholdelsen av Setnesmoen, men spørsmålet er: Hvorfor skiftet regjeringa syn? Hva var annerledes da regjeringa la fram en helhetlig langtidsplan i forhold til da dette ble lagt fram for Stortinget nå i høst?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [12:31:22]: Det som var annerledes, var at vi la fram en langtidsplan for Stortinget, og i stortingsbehandlingen ble det gjort vedtak om at man skulle videreføre distriktene og Setnesmoen. Da vi i vurderingene til landmaktproposisjonen hadde det som bakgrunn, gjorde vi de utredningene og hadde i landmaktproposisjonen en innstilling som inkluderte Heimevernet med distriktene og Setnesmoen mv. Det som forandret seg, var at den økonomiske omprioriteringen gjorde at det var økonomisk rom for å fortsette med avdelingene.

Anniken Huitfeldt (A) [12:32:08]: Da vil jeg bare be statsråden redegjøre for: Hva er det økonomiske rommet? Jeg var med på å få utsatt den avgjørelsen. Vi fikk en rekke innspill fra lokalt hold, som det ble stilt spørsmål ved. Men statsråden sier ikke at det var beregningsgrunnlaget eller beslutningsgrunnlaget det var noe feil med – det «åpnet seg et økonomisk rom». Det betyr at statsråden har ekstra penger til å ha en ekstra base? Da må jo statsråden ha ganske mye ekstra penger, for det han meldte til Stortinget, var 200 mill. kr i fornyelseskostnader for å opprettholde Setnesmoen. Hvor er de pengene hen? Betyr det at vi får ekstra penger i revidert nasjonalbudsjett til en økt ramme for hele langtidsplanen, slik at det blir penger både til å styrke HV totalt og til å opprettholde Setnesmoen?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [12:32:54]: Jeg tror nok at dette beror på at vi oppfatter forliket i Stortinget om langtidsplanen på to forskjellige måter. Vi oppfatter at forliket innebar at vi fortsetter med Setnesmoen. Det var også den vurderingen vi kom med i landmaktproposisjonen. Det er også tatt høyde for det i de økonomiske disposisjonene. Jeg oppfatter det da sånn at representanten Huitfeldt mente at det var et midlertidig vedtak som gjorde at man skulle forvente å legge ned Setnesmoen når man kom med landmaktproposisjonen.

Anniken Huitfeldt (A) [12:33:30]: Kan jeg få et spørsmål til statsråden? Er det slik at statsråden nå skal spørre opposisjonen og avslutter sitt innlegg med det, så vil jeg be om muligheten til å svare.

Presidenten: Det er innvilga.

Anniken Huitfeldt (A) [12:33:44]: Vi fattet et vedtak om at vi skulle se på Setnesmoen i sammenheng med hele HV-strukturen. Det er jeg fornøyd med.

Så til spørsmålet: Det ble sagt fra statsråden den gangen at det kostet mye penger å opprettholde Setnesmoen, at de pengene trengte man til å fornye HV, spesielt i Troms og Finnmark. Hvis det er slik at statsråden nå har ekstra penger å bruke til å styrke HV i Troms og Finnmark, vil jeg gjerne se en beregning på det. Det må i til-

felle Stortinget få seg forelagt, for det er store behov for mer trening og øving for å styrke HV i nord. Ja, jeg støtter Setnesmoen, men jeg vil gjerne se de pengene. Og bare i det som ble lagt fram for Stortinget i det budsjettforliket som nå ble inngått, kuttet samarbeidspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet i HV. Det er vi ikke fornøyd med.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [12:34:31]: Det er faktisk slik at avgjørelsen om Setnesmoen for en stor del ble tatt i forliket om langtidsplanen. Da sa man at man fortsetter med Setnesmoen. At representanten Huitfeldt har oppfattet at det var et vedtak som innebar at man når landmaktproposisjonen kom, kunne forvente at Setnesmoen skulle legges ned – vel, det er ikke den oppfatningen Høyre hadde da vi gikk fra det forliket. Da hadde vi avklart den delen.

Spørsmål 12

Per Espen Stoknes (MDG) [12:35:22]: «Oljeselskapene vurderer selv lønnsomhet og risiko. Men dagens skattesystem gjør at samfunnsøkonomisk ulønnsomme investeringer på norsk sokkel likevel kan bli lønnsomme for selskapene etter skatt og gi 'vridningar i valet mellom investering på sokkelen eller på land', jf. Prop. 150 LS (2012–2013). Staten bør derfor ha en mer aktiv vurdering av risikoene ved lav oljepris.

Hva vil statens oljeinntekter fra gjenværende reserver være i 2030 gitt en oljepris på 30 dollar per fat i 2030?»

Statsråd Terje Søviknes [12:36:09]: Ansvars- og rollefordelingen mellom staten og næringslivet er den samme i oljevirkksomheten som i andre deler av næringslivet. Staten styrer gjennom lover, forskrifter og konsesjoner, og selskapene i den aktuelle næringen har ansvaret for den operative leting, utbygging og drift, i dette tilfellet for oljesektoren.

Den norske forvaltningsmodellen bygger altså på at det er de som sitter med skoen på, i dette tilfellet oljeselskapene, som foretar lønnsomhetsvurderinger og fatter investerings- og driftsbeslutninger. Sånn legger vi til rette for gode risikovurderinger ved beslutning om leting, utbygging og drift. Ved myndighetsbehandling og godkjenning av plan for utbygging og drift synliggjøres prosjektenes samfunnsøkonomiske lønnsomhet, det vil si før skatt-beregninger. I samme behandling vurderes også prosjektenes økonomiske robusthet, nettopp for å vurdere risikoen ved bl.a. lav oljepris.

Rammeverket vårt er derfor skrudd sammen slik at selskapene i størst mulig grad skal ha egeninteresse av å ta de beslutninger innen leting, utbygging og drift som også er best samfunnsøkonomisk. Utforming av skattesystemet er en sentral del av dette.

Statens del av petroleumsformuen, definert som nåverdien av statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten, ble i nasjonalbudsjettet for 2018 anslått til 3 900 mrd. kr i 2018-kroner. Et slikt nivå gir grunnlag for en statlig permanentinntekt på rundt 118 mrd. kr per år, ut over den avkastning vi også får fra kapital opptjent i Statens pensjonsfond utland.

Olje- og energidepartementet har til budsjettet utarbeidet aggregerte profiler for bl.a. statens framtidige samlede netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten. Usikkerheten i anslagene øker over tid, bl.a. etter som en voksende andel av kontantstrømmen da kommer fra prosjekt og tiltak som i dag ikke er besluttet.

Slik jeg oppfatter spørsmålet fra representanten Stoknes, ønsker han et anslag på statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i 2030 med en oljepris på 30 dollar per fat. Vi har foretatt en enkel, statisk beregning av dette, gitt at alle øvrige forutsetninger, som oljepris fram til 2030 og andre inngangsdata, ligger fast. Det vil si at man inkluderer det aktivitetsnivå – i bred forstand – produksjon, kostnader, valutakurs osv., som ligger til grunn for 2018-anslaget vårt i nasjonalbudsjettet.

Beregnet på løpt netto kontantstrøm fra staten fra petroleumsvirksomheten i 2030 er med disse forutsetningene beregnet til drøyt 100 mrd. kr i 2030-kroner.

Per Espen Stoknes (MDG) [12:39:13]: En vellykket klimapolitikk med overgang til energieffektivisering, bioplast, fornybar energi, elektrifisert transport og varmepumper vil medføre lavere etterspørsel og antakelig lavere priser på olje og gass. Barentshavet kan bli et tapsprosjekt for Norge hvis oljeprisen blir lavere enn i Perspektivmeldingen, der oljeprisen gradvis stiger fra om lag 480 kr per fat til 510 kr per fat i 2017-kroner fra og med 2025. Perspektivmeldingen viser hva som skjer med oljefondet med 100 kr lavere oljepris. Men Stortinget har ikke fått seg forelagt hva som skjer med statens lønnsomhet hvis oljeprisen er lavere på lang sikt, f.eks. 250 kr per fat, som er et seriøst, plausibelt scenario. Er statsråden enig i at når Stortinget skal beslutte langsiktige samfunnsinvesteringer, er det ansvarlig å be om en sensitivitetsanalyse som viser hva effekten av en langvarig lav oljepris vil være for statens lønnsomhet?

Statsråd Terje Søviknes [12:40:17]: Da må jeg gå tilbake og vise til mitt opprinnelige svar, der jeg understreker at ved myndighetsbehandling og godkjenning av plan for utbygging og drift, altså PUD-er, på store, nye investeringsprosjekter på sokkelen presenterer vi for Stortinget den samfunnsøkonomiske lønnsomheten – altså før-skatt-beregninger. I disse analysene blir det gjort sensitivitetsanalyser av oljepris også i fortsettelsen, altså både høyere og lavere oljepris i forhold til det som har vært estimert i den opprinnelige lønnsom-

hetsberegningen. Det er nettopp for å vise om prosjektet er robust eller ei i forhold til de langsiktige oljeprisprognosene.

Det er viktig å understreke at modellen er lagt opp slik at det er selskapene som sitter tettest på, og som både kan ta inn risiko knyttet til endringer i kvotesystemet, dvs. høyere CO₂-pris, og endringer i tilbud og etterspørsel knyttet til olje og gass i framtiden, som gjør de opprinnelige investeringsbeslutningene. Så analyserer vi dette og tar hensyn til det i våre myndighetsgodkjenninger.

Per Espen Stoknes (MDG) [12:41:32]: Seriøse scenarioer viser hvordan framtidig prisfall på olje og gass vil kunne redusere statens inntekter betydelig fra nye felt og viser hvor sårbar ny petroleumsvirksomhet i dag er med hensyn til olje- og gasspriser som ligger lang fram i tid, dvs. etter 2030.

Innretningen av oljeskatten har stor betydning for statens økonomiske risiko. En endret oljeskatt mot redusert økonomisk etterspørsels- og klimarisiko vil kunne ha en dobbel effekt. Statens risiko minsker fordi endrede skatteregler gjør at selskapene bærer mer av risikoen i de prosjektene som gjennomføres, samtidig som de mest risikable prosjektene ikke blir gjennomført. Er statsråden enig i at det vil være fornuftig å vurdere endringer i avskrivningstiden og friinntekten for å begrense statens nedsiderisiko og samtidig gjøre at prosjekter som faktisk gjennomføres, vil ha en høyere forventet lønnsomhet for staten?

Statsråd Terje Søviknes [12:42:28]: Som sagt innledningsvis bygger beskatningen av petroleumsvirksomheten på samme system som for øvrig næringsliv, bortsett fra at man ikke har en 23 pst. selskapsbeskatning, men 78 pst. av overskuddet generert gjennom olje- og gassvirksomheten. Skulle det representanten Stoknes nå sa, bli fulgt opp, måtte man ha redusert skattenivået for petroleumsvirksomheten for å redusere risikoen som han påpeker her, for jeg regner med at representanten Stoknes også ønsker at vi skal kunne gi fortsatt skattefradrag for de utgifter som oljeselskapene faktisk har med sin leteaktivitet, sine utbygginger og drift av prosjekter på norsk sokkel. Hvis ikke bryter det fundamentalt med det prinsipp som gjelder for alt næringsliv, at man får fradrag for kostnader og betaler skatt av overskuddet.

Spørsmål 13

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Per Martin Sandtrøen til justis- og beredskapsmi-

nisteren, vil verta teke opp av representanten Emilie Enger Mehl.

Emilie Enger Mehl (Sp) [12:43:44]: «Vi leier fengsels-plasser i Nederland for 300 millioner kroner årlig, mens nok plasser står ledige i Norge og norsk kriminalomsorg sårt trenger pengene. Statsråden bør være godt kjent med den omfattende kritikken av ordningen fra blant annet Sivilombudsmannen og en rekke høringsinstanser.

Hvordan forholder statsråden seg til de problematiske sidene ved leie av Norgerhaven fengsel, både når det gjelder økonomi og prinsipielle forhold, og hvordan er videreføring av fengselsavtalen forenlig med Sivilombudsmannens kritikk?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:44:20]: Leie av fengselet i Nederland er et viktig midlertidig tiltak for å avhjelpe et stort behov for fengselsplasser med høyt sikkerhetsnivå. Den rød-grønne regjeringen etterlot seg en soningskø på over 1 200 domfelte, og brudd på fristen for overføring fra politiarrest til varetekt var vanlig. Det var ikke ferdig planlagt en eneste ny fengselsplass, og vedlikeholdsetterslepet var betydelig.

Fengselkapasiteten i Norge var altså meget utfordrende. Ofrene møtte ofte gjerningsmenn mellom en ugjerning og soning, og domfelte måtte sette livet på vent for å gjøre opp for seg eller gjorde flere nye straffbare handlinger. Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen tok derfor viktige grep og satte i gang planlegging og bygging av flere nye fengselsplasser med høy sikkerhet. Samtidig rehabiliterer vi eksisterende fengselsplasser, i tillegg til midlertidig leie av fengsel i Nederland inntil Norge har nok kapasitet selv.

Tiltakene har vært riktige. Soningskøen er for ubetinglyede dommer nå å anse som avvirket. Regjeringen er meget bevisst pengebruken i offentlig sektor, og vi vil derfor se an om situasjonen tilsier at Norge selv har nok kapasitet, før vi forlenger kontrakten med Nederland, og før de nye fengslene i Agder står ferdig i 2020. Det er en situasjon vi følger nøye.

En grunnleggende forutsetning for avtalen var at partene – Nederland og Norge – anerkjenner og er bundet av internasjonale standarder og normer for menneskerettigheter. Besøksrapporten fra Sivilombudsmannen er gjennomgått og besvart, og bemerkningene er fulgt opp.

Det er også et faktum at en nedgang i belegget gir kriminalomsorgen økt fleksibilitet til å styrke innholdet i soningen og ikke minst arbeidsmiljøet for de ansatte. Sikkerhet skal alltid prioriteres først. Den situasjonen vi er i, med et noe lavere belegg – hvor man må vurdere midlertidig eller langsiktig effekt før man legger til grunn endringer basert på det – er å anse som en fordel,

ikke minst for arbeidsmiljøet og for oppfølgingen av de innsatte. I januar ferdigstilles en driftsanalyse for å få en objektiv beskrivelse av situasjonen og konsekvensene av ABE-reformen i kriminalomsorgen, og det er noe jeg vil komme tilbake til på egnet måte overfor Stortinget.

Emilie Enger Mehl (Sp) [12:47:37]: Jeg takker for statsrådets svar. Jeg vil bemerke at ansvaret for strafferechtspleie og for egne straffedømte er en helt grunnleggende del av det å være en demokratisk rettsstat. Jeg synes det er synd at ikke statsråden i større grad ser at det er en utfordring.

Det er mye annet enn å leie i Nederland som kunne ha gjort norske soningsforhold bedre. Vi har fått høre en massiv kritikk mot at det er for lav bemanning i norske fengsler, noe som gjør at innsatte blir isolert og at det blir økning i vold og trusler. I stedet for å bruke penger i Nederland kunne vi brukt penger på å ha høyere bemanning i norske fengsler og på å bygge norske fengselsplasser. Fengselet i Vik i Sogn et veldig godt eksempel. Der har det vært ferdige planer for å bygge 30 lukkede fengselsplasser i over tre år. Kostnadene er på 42 mill. kr – bygging har ikke skjedd.

Det samme gjelder de plassene som kommer i Agder – byggingen har fortsatt ikke startet. Som statsråden selv sa, skulle dette være en midlertidig løsning. Hvorfor har ikke statsråden klart å bygge ut flere plasser tidligere og være mer på ballen slik at dette faktisk ble en midlertidig løsning, og ikke så langvarig som den nå har blitt?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:48:40]: Jeg må si at det er litt spesielt å motta kritikk fra et tidligere regjeringsparti – et parti som satt i den tidligere regjeringen, og som overhodet ikke gjorde noe for å løse utfordringsbildet i kriminalomsorgen. Det å kritisere denne regjeringen for at vi faktisk løste de utfordringene som den forrige regjeringen skapte, er det knapt grunn til å ta alvorlig når kritikken kommer den veien. Det er et faktum at denne regjeringen har løst soningskøen. I puslespillet for å få til det var vi – og er fremdeles – helt avhengig av de fengselsplassene vi har i Nederland. Men som jeg sa i mitt forrige svar, er det en midlertidig løsning. Og det er ikke riktig at vi ikke legger til rette for flere fengselsplasser. Det har vi gjort fortløpende i hele perioden, samtidig som vi nå også går i gang med å bygge Agder fengsel, som også vil legge til rette for en situasjon der vi ikke trenger fengselsplasser i Nederland.

Emilie Enger Mehl (Sp) [12:49:44]: Jeg takker igjen for statsrådets svar.

Det er riktig at regjeringen har bygd noen fengselsplasser, men den kommer også til å legge ned en hel del, noe som gjør at den reelle økningen av fengselsplasser ikke er særlig stor før fengselsplassene i Agder kommer.

Dette mener jeg fortsatt er helt feil pengebruk. Dette handler om prioriteringer, vi gjør andre prioriteringer enn regjeringen. Det er veldig mange eksempler på at soningen i Nederland er sløsing med penger. Vi er f.eks. kjent med at hvis noen får behov for spesialisthelsetjeneste mens de er i Nederland, må de fraktes til Norge ens ærend for å få gått til legen. Det er enorme kostnader for norske fengsler knyttet til å finne fanger som er aktuelle for Nederland, og å håndtere dem når de blir frustrerte fordi de skal sendes dit mot sin vilje – det gjelder ikke minst transporten som går til og fra Nederland på generelt grunnlag. Både fengselsansatte og innsatte er kritiske – ikke bare de som blir sendt med tvang. Sist uke fikk vi også høre om en innsatt som har vært frivillig i Norderhavnen. Han syntes det var bra der, men mente likevel dette er sløsing med penger så lenge man ikke klarer å prioritere pengene til Norge. Hvorfor tar ikke statsråden denne kritikken alvorlig?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:50:47]: Det er mulig at representantens parti mener at det er en feilprioritering å løse utfordringen i norsk kriminalomsorg, at det er en feilprioritering å faktisk avvikle fengselskøen, som denne regjeringen har gjort. Men da må jeg si meg totalt uenig. Som jeg har gjort rede for, var det en krevende situasjon i kriminalomsorgen da denne regjeringen overtok. Vi var nødt til å ha midlertidige plasser tilgjengelig i prosessen for å få til nok fengselskapasitet i Norge. Det er vi godt i gang med, og det vil la seg løse. Fengselsplassene i Nederland er midlertidige, og når vi har tilstrekkelig kapasitet i Norge, vil de bli avvirket.

Det er spesielt at man skal få kritikk fra opposisjonen for at vi har løst et problem som tidligere har blitt karakterisert som den største utfordringen i kriminalomsorgen. Jeg er stolt av det regjeringen har fått til, men vi følger selvfølgelig situasjonen videre. Det er ikke noe selvstendig poeng å benytte fengselskapasitet i utlandet dersom vi ikke har behov for det.

Spørsmål 14

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:52:12]: Eg tillet meg å stille følgjande spørsmål til justis- og beredskapsministeren:

«Operasjonssentralen for politiet i Sogn og Fjordane vart 8. november 2017 flytta til Bergen. Den nye organiseringa skulle gje innbyggjarane eit betre tilbod enn dei hadde då operasjonssentralen låg i Florø.

Kva tilbod har vorte betre for innbyggjarane i Sogn og Fjordane etter flyttinga?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:52:37]: Et bredt flertall i Stortinget vedtok 10. juni 2015 som del av behandlingen av nærpolitireformen å slå sammen 27 tidligere politidistrikt til 12 nye politidistrikt. Tidligere Hordaland politidistrikt og Sogn og Fjordane politidistrikt ble slått sammen til Vest politidistrikt.

Den viktigste årsaken til å etablere større politidistrikt er behovet for å samle kompetanse i større fagmiljø, herunder å etablere viktige funksjoner som små politidistrikt ikke klarer alene. Styrkede kompetansetiljøer er avgjørende for å kunne løse og møte dagens og morgendagens kriminalitetsutfordringer. Operasjonssentraler med en styrket kapasitet og flere disponible patruljer under én ledelse har større mulighet til å håndtere flere samtidige hendelser i politidistriktet, samtidig som en kan levere bedre og likere polititjenester uavhengig av hvor man bor.

I Vest politidistrikt ble det besluttet å avvikle operasjonssentralen i Florø og bygge opp en ny og større sentral i Bergen. Vest politidistrikt opplyser at både politiets egne mannskaper og de øvrige nødetatene uttrykker tilfredshet ved måten akuttinnsatsen ledes og koordineres på, og at den faglige støtten til patruljemannskapene og samhandlingen med nødetatene i Sogn og Fjordane i akuttfasen har fått en vekst. Befolkningen får gode tjenester. Videre opplyser Vest politidistrikt at operasjonssentralen i Sogn og Fjordane på noen områder hadde et bredere nedslagsfelt enn den nye operasjonssentralen, bl.a. som kontaktpunkt for lokale forebyggende tiltak og gjennom utstrakt kontakt med lokale media. Gjennom etablering av politikontakter, mer forpliktende politiråd, etablering av lokale beredskapsråd og en politipatrulje som gjør mer politiarbeid på stedet, er målet at arbeidet skal skje lokalt, nært der folk bor. Operasjonssentralen skal først og fremst lede, støtte og koordinere den akutte innsatsen i nødsituasjoner og ved etterforskning av kriminalitet.

Avslutningsvis ønsker jeg å sitere Vest politidistrikt på at ulike måter å tenke på og ulike måter å løse oppgaver på tidligere har møtt hverandre med samanslåingen av operasjonssentralene. Nye måter å tenke på og endrede samhandlingsmønstre utvikler seg i felles retning.

Dette mener jeg viser at nærpolitireformen og de endringene som følger av den, utvikler og forbedrer polititjenester til landets befolkning. Det gjelder også selvfølgelig for innbyggerne i Sogn og Fjordane.

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:55:35]: Det var ikkje historia til politireforma eg spurde etter. Eg spurde: Kva har vorte betre for innbyggjarane i Sogn og Fjordane – for det vart faktisk sagt at det skulle verte betre frå dag ein for innbyggjarane, berre ein fekk ein større opera-

sjonsentral. Politiet har utvikla ei Twitter-tenest som er veldig bra, for ho opplyser veldig kjapt om ulykker og om hendingar som har skjedd. Media kan ta tak i det, det er viktige opplysningar, og det er viktig førebyggjande arbeid når ein ser at politiet f.eks. har promillekontroll og fartskontroll. Natt til laurdag var det ikkje varsla om noko sidan torsdag 30. november. Det var to trafikkulukker, éi med personskafe, på E39 og rv. 5. Folk fekk ikkje vite noko om det. Det var ei sakna kvinne i Jølster. Ho vart funnen kring to timar før ein fekk tak i opplysningane frå politiet. Og journalistar har sete eit kvarter i telefonen for å prøve få tak i operasjonssentralen for å høyre kva situasjonen er. Så ringjer dei brannsentralen i Florø og får straks svar der. Kan innbyggjarane oppleve dette som ei betre teneste enn dei hadde før, då ein fekk raske svar og god oppdatering?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:56:47]: Det er mulig at det i Senterpartiets verden er sånn at alt var bedre før. Jeg mener at det er gode grunner til at vi gjør de endringene som er helt nødvendige for norsk politi, og som er forutsetningen for reformen. Da er det som jeg nevnte i mitt svar, at Vest politidistrikt opplyser at den faglige støtten til patruljemannskapene og samhandlingen med nødetatene i Sogn og Fjordane i akutfasen har fått en vekst. Og politidistriktet opplyser også – på bakgrunn av tilbakemeldinger de har fått – at inntrykket fra befolkningens side er at man får gode tjenester.

Jeg kan opplyse at Vest politidistrikt så langt i 2017 alene har økt med 21 årsverk, hvorav 33 av disse årsverkene er politiutdannet personell. Den nye reformen og de endringene som skjer i politiet, er nødvendig for å ruste politiet for fremtiden, men samtidig oppbemannet vi, og det gir mer kapasitet, også i Sogn og Fjordane.

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:57:54]: Det er interessant at statsråden refererer til Vest politidistrikt, for eg kan referere kommunikasjonssjef Arne Lutro i Vest politidistrikt, som seier at politidistriktet var klar over at det ville kome reaksjonar etter nedlegginga av operasjonssentralen i Florø, fordi media og innbyggjarane i Sogn og Fjordane har vore vane med å få raskare og meir omfattande informasjon enn sentralen i Bergen har kapasitet til å gi. – Det blir nok ikkje på det nivået det har vore, men det skal bli så godt at det blir tilfredsstillande etter kvart, seier kommunikasjonssjefen.

Kvifor informerte statsråden Stortinget om at det skulle verte betre tenester for folk i Sogn og Fjordane og unnlet å fortelje om fakta frå Vest politidistrikt?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:58:39]: Jeg tror representanten bør være tilbakeholden med å referere til enkeltuttalelser i media, enkelthendelser som gjerne

kan ses i sammenheng med samtidskonflikter, og bruke disse enkeltteksemplene som grunnlag for å bedømme de viktige endringene som skjer med norsk politi. Som jeg understreket i mitt svar flere ganger: Det er en grunn til at vi gjennomfører denne reformen. Det er fordi vi trenger et annet politi enn det vi hadde for flere tiår siden. Vi trenger et politi som er i stand til å håndtere et mer komplisert kriminalitetsbilde, f.eks. overgrepssaker og kriminalitet som skjer på nettet. Det er en grunn til at vi gjennomfører dette.

Man kan alltså komme med enkeltteksempler der politiet står i konkrete utfordringer. Sånn vil det alltid være. Men at man samlet sett, gjennom denne ressursinnsatsen i norsk politi og gjennom den viktige reformen som gjennomføres, vil komme ut med et bedre politi, derom kan det ikke herske noen tvil.

Spørsmål 15

Jenny Klinge (Sp) [12:59:59]: Eg les spørsmålet:

«Det første av dei nye redningshelikoptra av typen AW101 velta den 24. november på Sola. Det skal koma til saman 16 slike innan 2020. Havarikommisjonen skal avgi rapport, men denne kjem først etter at fleire redningshelikopter har vorte leverte. Nummer to er venta allereie før jul.

Meiner statsråden at denne velten gir grunn til å utsette innkjøp av fleire helikopter til årsaka er klårlagd, eller er han trygg på at dette var eit hendig uhell som ikkje seier noko om kvaliteten eller moglege feil på helikoptra?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:00:38]: Helikopteret som veltet på Sola den 24. november, var en alvorlig hendelse som kunne medført store skader på både mennesker og materiell. Jeg er først og fremst svært glad for at det ikke oppsto personskafer som følge av denne hendelsen.

Helikopteret som veltet i forbindelse med bakkekjøring etter vedlikehold, skulle hatt en viktig rolle i forbindelse med forberedelsene frem mot oppstart av ordinær drift mot slutten av 2018. Det fortsatte kort tid etter denne hendelsen, og det er uavklart hvordan hendelsen vil påvirke innføringen av de nye helikoptrene. Det er på det rene at det neste redningshelikopteret ikke vil være levert før jul, slik det lå til grunn i planene før denne hendelsen skjedde.

Justis- og beredskapsdepartementet jobber likevel aktivt med å vurdere ulike scenarioer for å opprettholde fremdriften i leveransene, nettopp med sikte på å nå de målene som er lagt frem for Stortinget. Stortinget vil selvfølgelig også bli orientert på egnet måte.

Å opprettholde god fremdrift er viktig, men det skal aldri gå på bekostning av hensynet til flysikkerhet. Det er derfor viktig å avklare den bakenforliggende årsaken til denne hendelsen. Når alle fakta er klarlagt, vil Justis- og beredskapsdepartementet vurdere hva slags konsekvenser denne ulykken vil ha for videre testing og innfasing av de nye redningshelikoptrene.

Som operatør og forvalter av helikoptrene på vegne av Justis- og beredskapsdepartementet er det forsvarssektoren som håndterer oppfølgingen av hendelsen, med tanke på å avdekke hva som var årsaken. Det er Statens havarikommisjon for Forsvaret som håndterer den videre undersøkelsen for å avklare årsakssammenheng og hendelsesforløp. Det er foreløpig uklart når informasjonen om de pågående undersøkelsene vil foreligge.

For øvrig har leverandøren, Leonardo Helicopters, forsikret Justis- og beredskapsdepartementet om at de stiller alle nødvendige ressurser til disposisjon for å bistå i håndteringen av hendelsen.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Jenny Klinge (Sp) [13:03:16]: Eg takkar for svaret. For meg høyrest det ut som om det er ein god del bra i dette svaret. Likevel er det ikkje så klart at eg forstår det godt nok, så eg vil spørje litt vidare:

Statsråden slår fast at det er ei alvorleg hending, og at årsaksforholda ikkje er klarlagde enno. Eg har forstått det slik at det kan ta fleire månader, opptil eit år, før havarikommisjonen har kome med rapporten sin. Det at det ikkje kjem eit nytt helikopter før jul, kan jo tolkast som eit teikn på at her vil ein leggje prosessen til sides til ein har fått årsaksforholda heilt fram i lyset. Men det er jo venta, så vidt eg forstår, eit nytt helikopter allereie i februar. Tida går fort, så det eg lurar på om statsråden kan klårgjere nærare, er om det faktisk er slik at ein ventar med leveransane til den endelege årsaka til denne velten er klarlagd og ein ser om det må setjast i verk tiltak, eller om det kan kome nye helikopter i perioden før havarikommisjonen har levert rapporten.

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:04:17]: Fra mitt perspektiv handler dette om at vi ikke agerer på bakgrunn av mangelfull kunnskap. Jeg er opptatt av å få fasett inn de nye redningshelikoptrene. Det er i utgangspunktet det som ligger til grunn. Jeg ser heller ikke noen grunn til å gjøre noe annet enn nettopp det.

Det er et faktum at helikoptrene etter planen skal tas i bruk på redningshelikopterbasene i perioden 2018–2020. Når vi har fått klarlagt alle fakta, vil vi vurdere hvilke konsekvenser denne ulykken vil ha for videre testing og innfasing av redningshelikoptrene. Stortinget vil selvfølgelig bli orientert, men jeg vil advare sterkt mot å

agere på et tidspunkt da man ikke har nødvendig informasjon tilgjengelig for å kunne gjøre en god vurdering.

Jenny Klinge (Sp) [13:05:18]: Det å agere kan ein gjere på ulike måtar. Det er anten ved å leggje prosessen til sides eller ved å fortsetje å kjøpe inn. Eg forstår det slik at departementet ønskjer å fortsetje å kjøpe inn, sjølv om ein ikkje har klarlagt kva årsaka til velten var. Bjørn Ivar Aarseth, som er leiar for NAW SARH-prosjektet til departementet, innkjøpsprosjektet, har uttalt at det ikkje er uvanleg med slike helikoptervelt.

Det eg kunne tenkje meg å høyre om, er: Kor mange velt har det vore med dei Sea King-helikoptera som har vore i aksjon i mange år, og er denne typen velt noko ein frå tid til anna faktisk må forvente også med dei?

Eit viktig spørsmål er også: Kva er den gode grunngevinga for å fortsetje innkjøpa i perioden fram til årsaka til helikoptervelten er heilt klarlagd? Ein kan jo sjå for seg at svaret frå havarikommisjonen vil vere at det var manglar eller feil som det faktisk burde vore gjort noko med før levering, og då kunne det vore ein fordel å vente med levering.

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:06:14]: Jeg antar at representanten har forståelse for at jeg ikke kan stående fot kan gjengi alle hendelser som har vært med vårt gode, kjære Sea King-helikopter, som jo har vært en fantastisk ressurs for Norge gjennom lang tid.

Jeg er opptatt av at vi i den videre prosessen legger til grunn fakta, legger til grunn kunnskap, og at det er det vi baserer den videre vurderingen av fremdriften på. Det er mitt fremste anliggende nå å få på plass fakta, som vi da legger til grunn for det videre arbeidet med innfasing av de nye redningshelikoptrene, som jeg må si på mange måter er ganske fantastiske maskiner, som vil løfte Norge voldsomt når det gjelder redningshelikopterkapasitet.

Det er altså gode grunner til at vi først må legge til grunn kunnskap, før vi fatter beslutninger. Jeg ser representantens bekymringer, men jeg kan love at dette følger vi godt opp, og jeg vil komme tilbake til Stortinget med nødvendig oppfølging.

Spørsmål 16

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:07:38]: «Et stort flertall av landets politifolk tviler på at regjeringens politireform vil gi et bedre politi, ifølge en undersøkelse blant 6 000 politiansatte publisert av Politiforum 22. februar i år. Samtidig uttrykkes det bekymring for at det ikke er avsatt tilstrekkelig med midler til gjennomføring av reformen.

Hvor mye er politireformen anslått å koste, og hvordan skal dette finansieres?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:08:09]: Regjeringens overordnede mål med nærpolitireformen er å sikre et nærpoliti som er operativt, synlig og tilgjengelig, og som har kapasitet til å forebygge, etterforske og påtale kriminelle handlinger og sikre innbyggerne trygghet. Målsettingen er et kompetent, effektivt lokalt politi med robuste fagmiljøer som kan møte dagens, men også fremtidens kriminalitetsutfordringer.

Store omstruktureringer av en etat i døgnkontinuerlig drift er utfordrende. Etaten har imidlertid evnet å opprettholde tjenesteproduksjonen fra oppstartsåret 2016. I 2017 og 2018 gjennomføres de største endringene med konsekvenser for de ansatte i politidistriktene. Dette innebærer en midlertidig risiko for svakere resultatoppnåelse, og det følges derfor nøye fra departementets og fra min side. Jeg er glad for at årets medarbeiderundersøkelse i politiet viser at hele 83 pst. er godt tilfreds med jobben i etaten, og at det er optimisme knyttet til reformen.

Reformens strukturtiltak ferdigstilles i 2018 og skal bidra til å effektivisere og frigjøre ressurser som kan brukes til å øke kvaliteten på tjenestene politiet leverer. Endringskapasiteten kan da i større grad konsentreres om utvikling av tjenestetilbud, utvikling av kvalitet. Det er allerede igangsatt en rekke tiltak for å heve kvaliteten ved etterforskning og påtalearbeid i hele landet. Sammen med mer politiarbeid på stedet og felles straffesaksinntak for hele politidistriktet vil dette gi resultater.

For 2015–2017-budsjettene er det bevilget om lag 575 mill. kr ekstra på politibudsjettet til gjennomføring av nærpolitireformen. Midlene er bl.a. bevilget til tilpasning av gamle IKT-systemer til ny struktur, prosjektorganisasjon, tilpasning av nye operasjonssentraler, etablering av fellestjenester i politiet, omstillingsmidler og selvfølgelig IKT-tiltak. Regnskapstallene fra 2014–2016 samt prognoser departementet har mottatt fra Politidirektoratet for 2017, viser at politiet kommer til å bruke samlet om lag 600 mill. kr på de samme tiltakene i tilsvarende periode. I tillegg er det bevilget om lag 70 mill. kr i perioden 2014–2017 til samlokalisering av nødetatene, politi, brann- og redningsetatene, i de nye operasjonssentralene. Politidirektoratet har beregnet at de samlede investeringskostnadene til nærpolitireformen vil utgjøre om lag 1,1 mrd. kr. Utover dette kommer etterforskningsløftet, digitalisering og IKT-støtte på om lag 300 mill. kr, og i tillegg kommer driftsutgifter som følge av tiltak.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:11:26]: Jeg takker for svaret. Det kom etter hvert noen tall på hva som er brukt så

langt, men ikke noen samlet framstilling av hva dette totalt sett vil koste, og hvordan det skal finansieres.

En av de tingene som gjør meg litt bekymret, er også at den øverste embetsmannen i Justis- og beredskapsdepartementet, som har ansvar for gjennomføringen, på et seminar i Oslo den 26. oktober sa at hvis man leser dokumentet som presenterer politireformen, vil man ikke finne noe regnestykke over hva reformtiltakene vil koste, og at det heller ikke er laget noe budsjett for det. Han sa videre om årets budsjett at det viser at driftsbudsjettet til politiet i beste fall står i null, med en lang rekke prosjekter som er under gjennomføring, og viste bl.a. til digitalisering og bemanning. Han sa også at framdriften i reformen kan bli skjøvet på.

Da er mitt spørsmål: Hvem skal vi stole på? Er det statsråden, som står her og sier at alt er såre vel, eller er det den embetsmannen som har ansvar for gjennomføringen, og som sier at ting ikke henger i hop, og at det er problemer med finansieringen?

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:12:31]: Det er veldig uheldig dersom det skulle danne seg et inntrykk av at det er uenighet rundt nærpolitireformen. Min departementsråd, Tor Saglie, har selv forsikret om at han selvfølgelig helhjertet støtter reformarbeidet. Departementsråden har i møte med meg gitt uttrykk for at han synes det har vært ubehagelig at hans foredrag kunne skape et feilaktig inntrykk og usikkerhet rundt reformarbeidet. Han ønsker ikke å undergrave dette viktige arbeidet.

Departementsråden har også klargjort sitt standpunkt i media. Det er ingen tvil om nærpolitireformen. Departementsråden stiller seg helt og holdent bak planleggingen og gjennomføringen av reformen, og det er bred enighet i Stortinget om at det er nødvendig for å møte det moderne kriminalitetsbildet. I departementet er vi ferdig med denne saken. Både politisk og administrativ ledelse i departementet vil uførtroddent følge opp det gode og grundige reformarbeidet.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:13:41]: Jeg hører hva statsråden sier, og jeg har også hørt hva departementsråden har sagt i sitt foredrag, som også ligger åpent ute på nett, til å høre for alle. Blant annet sier han at målformuleringene i reformen ikke henger på greip, at det er målkonflikter som er vanskelig å håndtere, og at problemene vil materialisere seg over tid og kanskje øke konfliktnivået. Det er ganske store, alvorlige og bekymringsfulle signaler fra departementsrådens side. Han viser også konkret til når det gjelder målformuleringene, at på den ene siden sier man at man skal ha et nærpoliti sprunget ut av lokalsamfunnet, samtidig som det er en målformulering at man skal ha færre lensmannskonto-

rer og politidistrikter. Selvsagt vil ikke det bli et nærpoliti. Det vil bli en sterk sentralisering av politiet.

Når kan vi forvente en oppriktig framstilling av reformen fra ministerens side, og er det nå slik at departementsråden har fått munnkurv når det gjelder å uttale seg om sine vurderinger knyttet til politireformen?

Statsråd Per-Willy Amundsen [13:14:42]: Som jeg tydelig sa i mitt forrige svar, er både politisk ledelse i departementet og departementsråden ferdig med denne saken. Det gode arbeidet fortsetter, og han stiller seg fullstendig bak reformen – som det selvfølgelig er forventet at departementsråden skal gjøre.

Jeg synes det er litt underlig når man prøver å fremstille den klassiske problemstillingen som Senterpartiet drar frem hele tiden – nærpoliti, ikke nærpoliti osv. Det er et faktum at dersom Senterpartiet orienterer seg i media om situasjonen i det daglige, vil man se at kriminalitet på nettet er en stor utfordring, og hvor man etterspør

politiet for å kunne håndtere denne typen svært utfordrende og kompleks kriminalitet, som fordrer større miljøer som er i stand til å håndtere det. Det er et viktig poeng når vi snakker om nærpoliti, for nettet treffer alle, nettet er nært, og det er gjennom politireformen at vi er i stand til å levere polititjenester i større omfang på dette området.

Presidenten: Dermed er sak nr. 2, Ordinær spørretime, over.

Sak nr. 3 [13:16:00]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.17.

